

ŠALEŠKI RUDAR

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VELENJE

CASOPIS JE IZHAJAL KOT »RUDAR«,
GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA RUDNIKA
LIGNITA VELENJE. — OD 1. MAJA 1965 DALJE
GA IZDAJA OBČINSKI ODBOR SZDL VELENJE.

GLAVNI IN ODGOVORNİ UREDNIK
LJUBAN NARAKS

TEHNIČNI UREDNIK IVAN FIJAVZ

13. JANUAR 1966 — LETO II. — ST. 1 (19)
CENA 30 NOVIH PAR ALI 30 STARIH DIN
POSTNINA PLACANA V GOTOVINI

IZVRŠENE NALOGE — PLOD SKUPNEGA DELA

Iz vseh krajev velenjske občine so se 28. decembra zbrali delegati na konferenco občinske organizacije Socialistične zveze delovnih ljudi. Poleg številnih domačih gostov je bil na konferenci tudi sekretar CK ZKS tovarš Albert Jakopč — Kajtimir.

Poročilo o delu občinske organizacije SZDL, v katerem je bila zajeta njena aktivnost od januarja 1963 do decembra 1965, so dobili delegati že več dni pred konferenco. Na konferenci pa je govoril o aktualnih nalogah samoupravnih organov v delovnih organizacijah gospodarstva in družbenih služb velenjske občine predsednik občinskega odbora SZDL tovarš Franc Pristovšek. Izvolili so tudi 25-članski občinski odbor, 3-članski nadzorni odbor in deset delegatov za bližnji VI. kongres SZDL Slovenije.

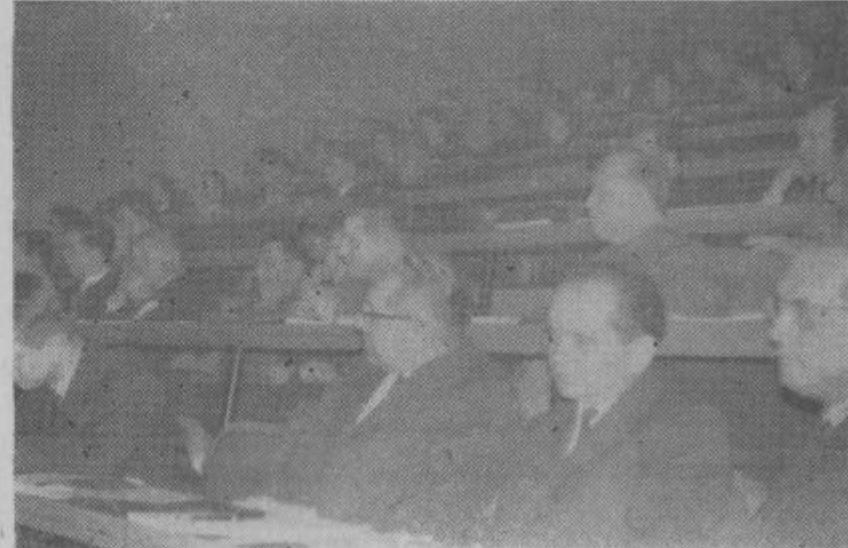
ZA OBDOBJE, O KATEREM SO CLANI SZDL OBCINE VELENJE PODALI NA KONFERENCI OBRACUN NJIHOVEGA DELA, JE ZLASTI ZNACILNO, DA SE JE V NJEM SPREJEMALA IN UVELJAVA JALA NASA NOVA USTAVA. TA USTAVA GOVORI V SVOJIH UVODNIH DOLOCILIH O SOCIALISTICNI ZVEZI IN JI DAJE ZNACAJ SIROKE JAVNE TRIBUNE. ZATO JE SZDL, KOT NAJSIRSA ORGANIZACIJA DELOVNIH LJUDI, DOSEGLO V VELENJSKI OBCINI SIROK RAZMAH. V CIM VECJI MERI JE SKUSALA S SVOJIM DELOM URESNITI NACELA NASEGA SOCIALISTICNEGA SISTEMA. PRI RAZVOJU KOMUNALNEGA SISTEMA, OBCINSKE SKUPSCINE IN NJENIH SVETOV, KRAJEVNIH SKUPNOSTI, RAZNIH DRUSTEV IN ORGANIZACIJ JE SODELOVALO CELOTNO ČLANSTVO SOCIALISTICNE ZVEZE IN JE TAKO POSTALA SZDL SESTAVNI DEL NEPOSREDNE SOCIALISTICNE DEMOKRACIJE.

V pretekli mandatni dobi je bilo v občinskem odboru 25 članov, ki so na sejah obravnavali predvsem naslednja važnejša družbeno ekonomska vprašanja: smernice občinskega družbenega plana, priprave za volitev odbornikov in poslancev v predstavniki organe, analizo občinske konference SZDL, realizacijo proizvodnega plana za prvo četr-

nutka občinskega statuta, štipendiranje v občini, aktualni gospodarsko politični problemi pri izvrševanju družbenega plana in najnovejši ukrepi ZIS-a, problemi članov ZB NOV, ustavljanje krajevnih skupnosti, položaj družbenih služb in njihovo finančiranje, ocena konferenc krajevnih organizacij SZDL, priprave za Izredne konference SZDL, aktualne naloge Socialistične zveze pri izvajanjju ukrepov gospodarske reforme, problemi kmetijske proizvodnje in občini in priprave na letošnjo občinsko konferenco in regionalni Kongres SZDL.

Poleg opisanega je občinski odbor SZDL reševal na pleniumih tudi organizacijska in kadrovska vprašanja pri delu celotne občinske organizacije Socialistične zveze. Po potrebi so sklicali tudi posvetovanja posebej s sektorji in posebej s predsedniki krajevnih organizacij SZDL. Občinski odbor je priredil dva seminaria za člane novoizvoljenih

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na občinski konferenci SZDL je bil tudi sekretar CK ZKS Albert Jakopč — Kajtimir (prvi z leve)

URADNI VESTNIK

občine Velenje bo redna priloga ŠR!

Vse odloke in druge predpise, ki jih je sprejela občinska skupščina, so doslej objavljali v Uradnem vestniku Celje.

Na zadnji seji pa je občinska skupščina Velenje sklenila, da bodo objavljali v bodoče odloke in druge javne predpise v posebnih in redni prilogi lista Saleški rudar. Uradni vestnik občine Velenje, kot se bo imenovalo novo uradno glasilo, bodo dobili vsi stali individualni naročniki Saleškega rudarja brezplačno. Zato se bo lahko s predpisi občinske skupščine Velenje seznanil skoraj vsak občan, saj tiskamo Saleški rudar v 6.700 izvodih. Odločitev naše občinske skupščine pa je pomembna tudi zavoljo tega, ker se bo utrijevala pravna zavest občanov in se bodo na ta način lahko dosledneje izpolnjevali občinski predpisi.

Vsem delovnim in drugim organizacijam na območju občine priporočamo, da se naročijo na Uradni vestnik občine Velenje. Letna naročnina za leto 1966 je 36 novih dinarjev.

SEJA OBČINSKE SKUPŠČINE

Novi odloki

29. decembra sta se zbora občinske skupščine sestala na zadnjo sejo v preteklem letu. Na tej seji so odborniki občinske skupščine obravnavali vrsto pomembnih gospodarskih vprašanj, dokončno sprejeli vse predpise za izvedbo reforme na področju stanovanjskega gospodarstva in odločali še o nekaterih drugih problemih.

Med najpomembnejšimi odločitvami te seje je vsekakor postavitev Tovarne polištenvenega okvira in gumbov iz plastičnih mas »Galanterija Šoštanj pod prisilno upravo, ki bo trajala, dokler se gospodarski položaj ne izboljša, nadalje za eno leto. Ko bo postala odločba o postavitvi te prisilne uprave pravnomočna, prenegajo organi upravljanja podjetja s svojim delom, direktor pa se razreši svojih dolžnosti. Prisilno upravo v podjetju ob izvajal Ivan Atelšek, direktor tovarne gospodinjske opreme Gorenje v Velenju, ki ga je občinska skupščina istočasno z uvedbo prisilne uprave, imenovala za prisilnega upravitelja tega podjetja.

Ze na eni izmed prejšnjih sej

je občinska skupščina sprejela odlok o načinu ugotavljanja nove vrednosti stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov v družbeni lastnini, na tej seji pa je sprejela še dodatne predpise, ki bodo omogočili prehod na nove stanarine in postopno vključitev poslovnih odnosov tudi na področju stanovanjskega gospodarstva. Predpisi, ki jih je občinska skupščina sprejela so:

● Odlok o amortizaciji stanovanjskih hiš v družbeni lastnini s katerim je določeno, da znača amortizacija za zidane zgradbe iz opeke ali kakega drugega trdnega ma-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Delagati so na konferenci razpravljali o šolstvu, varstvu otrok, kmetijstvu, mladinskih klubih in delu mladine, trgovini, delu krajevnih skupnosti in KO SZDL ter o perspektivnih gospodarskih nalogah.

**PRIDITE NA JAVNO ŽREBANJE
V DELAVSKI KLUB**

BERITE OBVESTILO NA 8. STRANI

**16. I.
1966**

KAKO ŠTIPENDIRAMO

Komisija za štipendije pri občinski skupščini je pred nedavnim analizirala politiko štipendiranja v velenjski občini. V občini štupendira 17 delovnih organizacij, 14 pa ne.

Nobenega ne štupendirajo v »Galanteriji« Soštanj, Kleparstvo-vodovod Soštanj, Lekarna Soštanj in Velenje, TP »Zarja« Soštanj, TP »Merkur« Soštanj, GP »Sloga« Soštanj, hotel »Kajuhov dom« Soštanj, hotel »Paka« Velenje, »Chrom-met« Velenje, Mizarstvo Velenje in Rudarski šolski center.

Število štupendistov se je povečalo pri kmetijski zadruži Soštanj. Ta delovna organizacija je upoštevala predlog občinske skupščine in daje štipendije pridnim otrokom članov kollectiva in kooperantov, ne glede na vrsto študija in potreb po kadru. Več štupendistov imajo tudi termoelektrarna Soštanj, »Vegradske Velenje« in projektivni biro Velenje. Občutno manj pa štupendirajo v tovarni usnja, EKK, TGO »Gorenje« Velenje in občinski skupščini.

Vseh štupendistov je 252. Kar 68 odstotkov vseh štupendistov je iz naše občine, ostali pa so izven nje. Vzrok za to je več. Včasih ni domačih kandidatov za nekatere vrste študija, ali pa nimajo dovolj dobrih učnih uspehov. Dodeljuje pa se štipendija tudi brez razpisov in so večkrat vmes »veze«.

Število štipendij na višjih in visokih šolah je v primerjavi z letom 1964 padlo, narašlo pa je število na srednjih in nižjih šolah. Nekateri štupendorji podeljujejo štipendije tudi iz socialnih vidikov. V močnem porastu so štipendije za ekonomsko srednjo šolo in administrativno šo-

lo, čeprav ugotavljamo, da je teh že dovolj. Opaža se tudi padec štipendij za rudarsko stroko, porast pa je pri gradbeništvi. Izgleda, da rudarstvo ni privlačno glede na pojoce dela.

Iz pregleda je tudi razvidno, da so najniže štipendije pri »Oljki« Smartno ob Paki, izdelovalnici gumenega papirja in komunalni banki Velenje. Te delovne organizacije podeljujejo štipendije le za srednje šole. Pri ostalih delovnih organizacijah, ki štupendirajo tudi za visoke in višje šole, pa so najniže štipendije v zdravstvenem domu Velenje, kmetijski zadruži Soštanj, »Gorenje« Velenje in »Vegradske Velenje«, najvišje pa pri zavodu za zaposlovanje delavcev Velenje in lesnoidustrijskem kombinatu Soštanj.

Indeks povečanja štipendij v občini je 1:8, kar pa je še vedno premo, saj je znano, da porabijo študentje največ denarja za artike, katerim je cena najbolj porasla.

Socialni sestav študentov na splošno ni zadovoljiv. Slika je sledoča:

— od delavcev	34,2 %
— uslužbencov	26,6 %
— upokojencev	17 %
— kmetov	10,3 %
— obrtnikov	0,8 %
— otroci brez staršev	1,6 %
— se sami vzdržujejo	6,3 %
— ni podatkov	3,2 %

V letu 1965 je končalo šolanje 54 štupendistov. Od tega:

— na visokih šolah	8
— višjih šolah	6
— srednjih	33
— nižjih	7

Pri štupenditorjih so se zaposlili:

— z visoko izobrazbo	2 = 25 %
— višjo	4 = 66,6 %
— srednjo	21 = 63,6 %
— nižjo	6 = 85,7 %

to je skupaj 33 ali 61 %.

S študijem v letu 1964/65 je prenehalo 15 štupendistov, 19 štupendistov pa nima pogojev za nadaljnji vpis. Le-teh je sorazmerno največ na visokih šolah, zato bo potrebo pri izbiri štupendistov bolj paziti na njihove učne uspehe.

V šolskem letu 1965 je 14 delovnih organizacij dodelilo 67 novih štupendij in sicer:

— za visoke šole	23
— višje	—
— srednje	32
— nižje	12

Skupna sredstva za izobraževanje so se v občini zvišala za 37 odstotkov ali 21 milijonov dinarjev.

60 izrednim slušateljem se dodeljuje pomoč pri študiju, od tega največ občinska skupščina (30) in RLV (12).

Komisija za štipendije je po pručitvi te analize poslala delovnim organizacijam v občini priporočilo o nadaljnji usmeritvi štipendiranja v občini.

OBVESTILO

Avto-moto društvo Saleške doline Velenje obvešča, da prične s REDNIM SOFERSKIM TECAJEM

v ponedeljek, dne 17. januarja 1966 ob 17. uri v šoli rudarskega selskega centra.

Prijave sprejemajo v društveni pisarni na Celjski cesti 4, vsak dan od 13. do 17. ure.

NOVI ODLOKI

(Nadaljevanje s 1. strani)

nem davku, ker so z 31. 12. 1965 prenehali veljati občinski predpisi o tem davku. Občinski prometni davek se bo plačeval za določene storitve in na maloblagovni premet v trgovini v dosedanjih višini, le za alkoholne piščice so predpisane nekoliko višje davčne stopnje, kot so veljale do konca lanskega leta.

Občinska skupščina bo 20 % davača na promet z alkoholnimi piščicami odstopila turističnemu društvu za pospeševanje turizma, tako da se bodo s tem zagotovila značilna sredstva za tovrstno dejavnost, ki je v občini zelo potrebna.

Odborniki občinske skupščine so sprejeli v soglasju s Skupščino občine Mozirje in občinskimi skupščinami na Koroškem odlok o ustavovitvi Skupnosti za zaposlovanje Velenje, ki bo na svoji prvi seji ustanovila Zavod za zaposlovanje s sedežem v Velenju. Prav tako je soglašala, da se za območje omenjenih občin ustanovi posebna komunalna skupnost socialnega zavarovanja delavcev in posebna komunalna skupnost socialnega zavarovanja kmetov s sedežem v Ravneh na Koroškem, ker sedanja skupnost socialnega zavarovanja delavcev v Velenju ne izpolnjuje pogojev za nadaljnje delo po določbah novega zakona, ki ureja pogoje za ustanavljanje teh skupnosti.

V razpravi so odborniki občinske skupščine nadalje ugotovili, da načrt v program rudnika lignita Velenje za prehod na 42 urni delovni teden, zagotavlja, da bo v tem podjetju v krajšem delovnem tednu doseg način enak obseg proizvodnje, kot je bil dosežen dosedaj in da bo v krajšem delovnem tednu zagotovljen na delavca enak neto produk in najmanj enak realni osebni dohodek, kot je bil dosežen pred uvedbo skrajšanega delovnega tedna. Zaradi teh razlogov je občinska skupščina mnenja, da so dani pogoji za prehod te delovne organizacije na 42 urni delovni teden.

Odborniki občinske skupščine so na tej seji obravnavali tudi informacijo o poteku sprejemanja statutov delovnih organizacij v občini in informacijo o višini letosnje odmere prispevkov in davkov občanov ter sklenili, da se bodo v bodoče vsi pravni predpisi občinske skupščine in njenih svetov objavljati v Uradnem vestniku občine Velenje, ki bo po potrebi izhajal kot posebna priloga lista »Saleški rudar«. Prav tako je bil v načelu sprejet sklep, da se v občini Velenje uvede s 1. aprila 1966 plačevanje prispevka za uporabo mestnih zemljišč in da se občinskemu cestnemu skladu dodelijo iz obvezne proračunske rezerve sredstva v višini 14.000 dinarjev za vzdrževanje cest III. in IV. reda.

Občinska skupščina je na lastno željo razresila Zrnči Laza dolžnosti načelnika oddelka za narodno obrambo občinske skupščine in na to mesto imenovala tovariša Janeza Bernota, dosedaj referenta za vojaške zadeve v tem oddelku. Novi načelnik je svoje dolžnosti sprejel s 1. 1. 1966.

RESNIČNA ANEKDOTA

IZ LETA 1942

Iz celjskega okraja so jih prepeljali v mariborske zapore. Nemci so tu vsak dan streljali talce. Vsak dan so odmevali strelji na dvorišču kaznilnice.

Med jetnicami je vladal upravičen strah, kajti nobeden ni vedel, kdaj bo prišel na vrsto. To je bilo neprestano čakanje na smrt. Ob vsakem streljanju so se spravljali, koliko dni jih bodo še pustili živeti.

Nemci so v zaporu prevzeli tudi nekaj paznic še iz stare Jugoslavije. Med temi je bila tudi paznica, ki je bila zelo sovražno razpoložena do Hitlerja. Zato jo je pozneje gestapo strpljal v zapor. Ta je hodila od celice do celice in takole tolazila jetnice:

»Oh, kako se mi smilite! Ko bi vas le že enkrat vse postrelili, da bi bilo konec tega trpljenja!«

Pri vsej resnosti položaja, so se ji jetnice prislreno smejale.

V. V.

B. Zavolovšek predlaga kandidate za novi ObO

CLANI NOVEGA OBČINSKEGA ODBORA SZDL

Majda Koren — Soštanj, Alojz Rajter — Velenje, Ljuban Nahraks — Soštanj, Franc Pristovšek — Velenje, Franc Korun — Velenje, Milan Sterban — Velenje, Mira Preložnik — Velenje, Stane Jamnikar — Velenje, Majda Gaberšek — Velenje, Slavko Zubkovnik — Šalek, Peter Krapež — Velenje, Avgust Vohar — Soštanj, Jože Rogel — Topolšica, Viktor Avberšek — Pako, Miran Topolovec — Soštanj, Karel Napotnik — Smartno ob Paki, Karel Hladin — Pesje, Jože Volk — Velenje, Izidor Florjan — Soštanj, Franc Anželak — Zavodnje, Stane Tajnšek — Sentiš, Marjana Pepelnik — Družmirje, Stane Ravljen — Velenje, Franc Ojsteršek — Velenje, Metka Svajger — Velenje.

V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni:

Slavko Brglez — Velenje, Vinko Zabret — Soštanj in Dana Valenčak — Velenje.

Na plenarnih je napisano, da udeležba na sejah ni bila najboljša. Delni vzrok menjave nekaterih članov med mandatno dobo je v slablju udeležbi s strani zamenjanih članov. Delo občinskega odbora SZDL bi bilo lahko bolj kontinuirano in tudi uspešnejše, če bi člani redno prihajali na seje. Člani občinskega odbora pa so bili tudi primerno povezani s krajevnimi organizacijami.

Na plenarnih je občinski odbor vedno sprejel določene skele in stališča ter jih posredoval organom družbeno politične skupnosti in krajevnim odborom SZDL. Vendar pa pri izvajanju vseh sklepov in stališč ni bil dosleden, tako, da marsikateri skelep ni bil realiziran.

Zaradi sistematičnega dela in boljšega analiziranja problemov so pri občinskem odboru delale tri komisije: organizacijsko kadrovska komisija, komisija za idejno vzgojno in politična vprašanja in komisija za društveno dejavnost. Vse komisije so uspešno delale.

V velenjski občini je 19 krajevnih odborov SZDL. Iz razčlemb del teh odborov je razvidno, da so ti delali in obravnavali najvažnejša vprašanja in probleme, ki so se pojavljali na območju posameznih krajevnih odborov.

Krajevni odbori so se temeljito pripravili na letne konference. Imeli so predkonferenčne sestanke na katerih so se pogovarjali o sestavljanju poročil, pripravili pa so tudi predlog kandidatne liste in osnutek programa za nadaljnje delo. Povsed so nadzorni odbori pred letnimi konferencami pregledali finančno in ostalo poslovanje. Uredili so kartoteko članstva, pobrali članarino in določen odstotek odvedli občinskemu odboru SZDL.

V nove odbore krajevnih organizacij SZDL so na letnih konferencah izvolili 214 članov. Od tega je bilo na novo izvoljenih 140 odbornikov ali 65,4 %, 62 mladincev do 25 leta ali 28,9 %, 53 žena ali 24,7 % in 38 članov ZKS ali 17,7 %.

V organizacijo Socialistične zveze je do skupnega števila volivcev 14.167 včlanjenih 11.586 občanov ali 86,8 odstotkov.

Organizacija SZDL v naši občini skrbi, da bi imeli krajevni odbori svoje prostore, v katerih bi bilo organizirano tudi klubsko življenje. Ti prostori pa naj bi služili tudi drugim krajevnim organizacijam in društvom ter vsem občanom za zavoljevanje družbenih potreb. Razen v Ravnih, Cirkovčih in Skormofljanu imajo vsi ostali krajevni odbori svoje prostore. V zadnjem času so dogradili dom družbenih organizacij v Topolšici. Gradijo pa enak dom tudi v Škalah.

Socialistična zveza je informirala

Angela Vutković je govorila o sodelovanju z gospodarskimi organizacijami

Jami

Aktualne naloge smaoupravnih organov v delovnih organizacijah gospodarstva in družbenih služb velenjske občine

Današnja konferenca je v času, ki je politično izredno živ in di-namičen. Na celotnem področju našega družbenega življenja stavlja pred nas nove zahteve, zahteve, ki marsikdaj niso lahke, ki pa so logična posledica teženj in želja naših ljudi. V mislih imam predvsem našo gospodarsko reformo in globok proces sprememb, ki jih stavlja pred nas ne samo v novih predpisih in v novem gospodarskem instrumentarniju, ampak predvsem v našem mišljenju in pojmovanju in v naši praksi. Ali drugače: stavlja jih tudi v naši odgovornosti, ki jo imamo kot najširša in najbolj množična družbeno-politična organizacija, da na takšno mišljenje in prakso vplivamo v smeri naprednih rešitev.

Zato mi dovolite, da svoje izjavite na tej konferenci začenem z gospodarstvom in da skušam podati nekatere mišli ob aktualnih gospodarskih problemih in nalogah, ki jih stavlja gospodarska reforma pred samoupravne organe naših delovnih organizacij.

Zivimo v občini, kjer se je v povojnem času kot sad našega socijalističnega razvoja ustvaril močan industrijski potencial in kjer so namugnili področjih doseženi dobr rezultati, na katere smo lahko ponosni. Iz zaostalega področja, kjer je bila gospodarski temelj razbita hribovska kmečka proizvodnja s tako nizko produktivnostjo dela, da ni zadostovala za preživljvanje ljudi, ki so v njej sodelovali — in ki se je zaradi tega določevala z nekaj slabo razvitega in neakumulativnega rudarstva in nekaj predevalne industrije z nizkimi mezdami, tako nizkimi, da niso zadostovali za samostojno življenje industrijskega delavca, ampak ga spet navezovale na dopolnilno delo na zemlji — je nastalo razvito industrijsko področje, ki ustvarja narodni dohodek nad našim republiškim povprečjem. Stevilke, da bomo v letošnjem letu dosegli skoraj 700 tisoč dinarjev narodnega dohodka na prebivalca in da so se osebni dohodki v mesecih po uveljavitvi gospodarske reforme povzeli na okrog 79 tisoč dinarjev povprečno na zapostenega, so gotovo dokaz pozitivnih rezultatov našega doseganega gospodarskega razvoja. Podatki, da je danes na našem področju razmerje med kmečkim in nekmečkim prebivalstvom 86:14 v korist nekmečkega prebivalstva, sam za sebe govori o revolucionarni spremembji v socialno ekonomski strukturi našega prebivalstva.

Nedvomno je danes naša občina v gospodarskem pogledu industrijsko razvito področje, njegova osnova pa je bogati sloj lignita v Saleški dolini. Na tem bogatem letišču šaleškega premogovnega sloja se je razvil največji slovenski rudnik, ki je znan že vrsto let poleg kitrega naraščanja v količini proizvodnje tudi po visokih rezultatih v produktivnosti dela; kot predelava tega premoga je nastala v Soštanju termoelektrarna, ki je zaradi ustrezen tehnologije ena najbolj rentabilnih v državi; začela se je razvijati nova predevalna industrija, ki vse bolj pomembno sodeluje v gospodarskem življenju občine in ki je predvsem v primeru »Gorenja« z uspešno kooperacijsko zasnovo z italijansko tvrdko in nag-

in raznoliko mestno skupnost, ki z širšim razponom potreb, pa tudi s svojo notranjo estetsko urejenostjo spodbuja k vse večjim storitvam na delovnem mestu, pa tudi k vse večjemu izpopolnjevanju osebnosti.

Oprostite mi ta majhen izlet v naštevanje uspehov, morda v zadnjem času, ko postajamo do svojege dela vse bolj kritični, že kar neobičajnim. Storil sem ga z name-

šno ukrepanje, posebno ker se bomo srečevali v največji meri s tržiščem, ki je bolj razvito od našega, pa bo edino jamstvo za uspeh le popolna naslonitev na načela modernne proizvodnje, istočasno pa vse večja iniciativa, strokovnost in pozitivnost naših delovnih ljudi, ki so nosilci tega procesa. To pa meni, da moramo utrjevanje in spoznavanje teh modernih proizvod-

izhodišča, ko se bo v skladu s politiko intenzivnega gospodarjenja lahko začel tudi intenzivnejši proces stabilne gospodarske rasti. Količinski porast proizvodnje bo, kot je, dosegel okrog 8 odstotkov naših lanskemu letu, vendar moramo pri tem priznati, da bazira v težni meri na rezultatih prvega letjetja in da je bilo v drugem pol-

zlasti v nekaterih delovnih organizacijah — tako iz objektivnih

tudi subjektivnih vzrokov, ki jih je reforma morda le še bolj odprla — opazno zmanjšanje, tako da se v občinsku povprečju ohranja le lanskeleč raven. Orientacija na očevanje proizvodnje pa mora biti seveda že vnaprej važno vodilo pri spodarski politiki delovnih organizacij. Pri tem pa je potrebno proizvodne rezultate stalno sočiti s finančnimi, ker se je pri večjem številu delovnih organizacij, delno pod vplivom novih cen in spremene notranje strukture dohodka, dohodek znatal zaradi povečane udeležbe porabljenih sredstev in v velikih primerih celo ni zadoščal za kritike osebnih dohodkov, medtem ko pa se je pri manjšem številu delovnih organizacij napram prvemu polletju celo znatno dvignil. Omenjam le povratne podatke brez podrobnejšega komentiranja, saj bi kompleksno obravnavanje te problematike terjalo drugačne, bolj poglobljene analize, kar pa ni naloge današnje konference, ampak bo to

to vrednost obrazovan v občinski skupini, predvsem pa bo moral biti predmet obrazovan v samoupravnih organih delovnih organizacij.

Kajti bazna izhodišča so nam danes poznana in pot od tu lahko vodi le še navzgor. Omenil pa bi še nekatere podatke. Produktivnost dela se je povečala za okrog 6 odstotkov, v zaposlovanju se kažejo v drugem polletju pozitivni znaki unirjenega zmanjševanja — ne da bi se pri tem število nezaposlenih kar bistveno povečalo, ter se pri tem kaže tudi pozitiven premik k večjemu zaposlovanju v terciarnih dejavnostih. Gotovo je največji uspeh v letošnjih gospodarskih rezultatih občutjen porast izvoza, ki kaže napram lanskemu letu kar 80 odstotkov povečanja. Ce bi pri tem še omenil, da je bil v tem obdobju dosežen vsaj zadovoljiv porast osebnih dohodkov, da so hranilne vloge zoperi v porastu, potrošniški krediti pa napram lanskemu letu znatno zmanjšani itd., lahko v celoti vendar ugotovimo, da že po tem kratkem razdobju lahko govorimo o uspešnih rezultatih novih ukrepov in tudi v tej zvezi odločno postavimo zahtevno, da se naj smer, ki smo jo z reformo zastavili, nadaljuje brez popuščanj in dosledno, kajti le tako lahko pričakujemo njen končni uspeh.

Premagati to miselno in načrti potem ustrezno notranje rešitve je v tej situaciji osnovna naloga samoupravnih organov »Galanterije« in njihova odgovornost pred svojim kolektivom in pred družbeno skupnostjo.

KAPACITETE VELENJSKEGA RUDNIKA SMO PERSPEKTIVNO POVEČALI

Ko sem že omenil investicije, pa bi se rad dotaknil problema, ki se dotika bistvenih vprašanj glede nadaljnega razvoja naše doline. Velika nahajališča lignita v Saleški dolini so nedvomno eden največjih energetskih potencialov Slovenije, nedvomno pa njen največji termoenergetski potencial. Dejstvo je, da gre tu za lignit, ki ima pač nizko kalorično vrednost in da je klasični prevoz lignita, ki vsebuje skoraj 50 odstotkov balasta, perspektivno vse bolj nerentabilen. Dejstvo je, da na drugi strani, da je klub janski proizvodnji in ne najlažjim naravnim prilikam proizvodnja lignita v velenjskem rudniku zaradi visokih rezultatov v produktivnosti dela visoko rentabilna. Letos bo proizvodnja rudnika dosegla skoraj 3 in pol milijona ton proizvodnje, z lastnimi vlaganjem in ponovno aktiviranje šaleške jame pa bi se ta proizvodnja v naslednjih letih dvignila na okrog 4 milijone 700 tisoč ton. Pri tem gre za reševanje energetske situacije v Sloveniji in sploh v državi, ki je iz raznih razlogov zelo deficitarna. Že od vsega začetka se je pri povečanju kapacitet velenjskega rudnika izhajalo iz perspektive, da je treba predelati na kraju samem v čim večji količini v druge višje oblike energije —

DELOVNI LJUDJE ZAINTERESIRANO SPREMLJAJO DANAŠNJE GOSPODARSKE PROCESE

Ukrepi, ki jih danes s skupnim imenom imenujemo gospodarska reforma, pomenijo realizacijo načel, ki jih je postavila že naša nova ustava, še posebej pa sklepov VIII. Kongresa ZKJ, ki so odločno zastavili krepitve in poglabljajte našega samoupravljanja kot osnovo naše perspektivne politike. V teh ukrepih zlasti mi, kot družbeno-politična organizacija, ne moremo gledati zgolj sistematskih sprememb in izpopolnitve. Vsek sistem, pa naj bo še tako popoln, stoji na ljudeh in njegov uspeh je v končnem merilu odvisen od aktivnosti tistih, ki ga izvajajo. Novi ukrepi pomenijo predvsem, da smo vlogo samoupravljanja tako okreplili, da je odgovornost samoupravnih organov podana za celoten kompleks gospodarskih razmerij, v katere stopajo naši delovne organizacije. Ali drugače: da ta odgovornost delovnih organizacij in njihovih samoupravnih organov ni podana le pred nekim etatiziranim ali poletatiziranim gospodarsko-oblazvenim mehanizmom, ki z občasnim prikrovjanjem gospodarskih instrumentov lahko v bistveni meri administrativno določa pogoje gospodarjenja in s tem vpliva na to, da položaj samezne delovne organizacije ali celo posamezne panoge ni odvisen od ekonomskih rezultatov dela — ampak da se ta odgovornost sreči v vse bolj neposredno z gospodarskimi zakonitostmi trga in to ne le z gospodarskimi zakonitostmi domačega trga, ampak v nadaljevanju procesa, ki smo ga s to reformo zazeli, nedvomno vse bolj z ekonomskimi zakonitostmi zunanjega tržišča, kjer nam ostane za razreševanje gospodarskih težav le še logika in vse bolj stavila pred samoupravne organe te delovne organi-

SAMOUPRAVNI ORGANI V NEKATERIH DELOVNIH ORGANIZACIJAH NAŠE OBČINE STOJE PRED RESNIMI NALOGAMI

Seveda pa bi bilo iluzorno pričakovati, da se bodo rezultati gospodarske reforme enako odražali v vseh delovnih organizacijah. To bi bilo v nasprotju s samo vsebinsko ukrepop, saj stavljajo ravno ekonomiske rezultate dela vsake posamezne organizacije za merilo, njenih uspehov pač v skladu z doseženo stopnjo njene produktivnosti, izkoristka proizvodnih kapacitet in rentabilnosti vloženih sredstev, ustreznosti tehnološkega postopka in organizacije dela, poznavanje tržišča tako v pogledu plasmana proizvodov kot nabave potrebnega materiala za proizvodnjo itd. Omenil bi v tej zvezi predvsem dve delovni organizaciji, ki se srečujeta z resnimi težavami, to sta tovarna usnja Soštanj in »Galanterija« Soštanj. Počenje tovarne usnja Soštanj nam je poznano, saj je bila že od lanskega leta predmet mnogih obravnav. Nekateri sanaciski ukrepi, ki so bili v tem razdobju storjeni s strani samoupravnih organov te delovne organizacije v prvem polletju letošnjega leta, so bili nedvomno pozitivni. Zmanjšanje zaposlenih skoraj za polovico in s tem zmanjšanje obsega poslovanja, odstop nekaterih odvečnih osnovnih sredstev, delni rezultati v izboljšanju kvalitete izdelkov so stvar ustvarili v prvem polletju pozitiven rezultat. V drugem polletju pa se slika zaredi premajhnega koriščenja kapacitet, povezanega s težavami pri uvozu surovin, ki bistveno spremeni in vse bolj stavila pred samoupravne organe te delovne organi-

zacijske zahteve, da brez sentimentalnosti gredo v odločno preusmeritev proizvodnje v tisti smeri, ki jim lahko zagotavlja dejansko rentabilnost proizvodnje. Morda je znaten podatek, da se klub že pol leta trajajočemu razpisu ni se nikoli prijavil za direktorja te delovne organizacije; ali nam ne zastavlja to vprašanje, ki presega okvire naših občinskih meja, ali se naši mladi strokovnjaki, ki večkrat tožijo, da ne najdejo odgovornih delovnih mest, morda bojijo odgovornosti? Gotovo se nam v tej delovni organizaciji danes kopiči vrsta težav, ki izhajajo iz bivše izrazite ekstenzivne usmerjenosti, nerentabilnih investicijskih vlaganj in premajhne posluha za zahteve sodobnega tehnološkega procesa, istočasno pa že objektivne težave zaradi splošnega položaja usnjarske panoge pri nas. Pred samoupravnimi organi te delovne organizacije bo nedvomno resna naloga, da odločno in brez odlaganja poiščemo najustreznejšo in trajno rešitev za svoj kolektiv.

Bolj prese netljiv je slab rezultat, ki je nastopal predvsem v drugem polletju v »Galanteriji« Soštanj. Ne vemo, če bi bilo prav, če bi v tej zvezi krivili reformo, saj je, kolikor mi je znano položaj nekaterih drugih delovnih organizacij v isti panogi celo zelo ugoden. Zdi se mi pa, da je tu gospodarska reforma nastopila kot tisti selektivni moment, ki je odkril in tudi finančno prikazal mnoge slabosti dosedanega dela. Izdelki te tovarne so nedvomno takšni, ki bi lahko našli svoj plas-

Poročilo predsednika občinskega odbora SZDL Velenje Franca Pristovška

lim povečanjem proizvodnje postala že pomemben faktor tudi v republiškem merilu. Na drugi strani se je znatno izpopolnila mreža trgovin, sol, zdravstvenih in kulturnih ustanov ipd., ki jih naš občan potrebuje v vsakdanjem življenju. Izgradili smo precejšnje število stanovanj in gotovo največji uspeh dosegli v uspešni zasnovi novega mesta Velenje. Ne mislim tu na njegovo urbanistično in arhitektonsko podobo — mislim predvsem na uspešno zamisel, da naj bo stanovanje našega proizvajalca zasnovano tako, da mu daje široko materialno podlago za uveljavljanje njegove osebnosti ter ga integrira v pestro

Delegat Peter Kapež iz Velenja je na konferenci razpravljal o družbenih službah — posebej o šolstvu.

elektriko in plin, ki se da eenejše transportirati do potrošnikov. V smislu takšnega koncepta je že bila izgrajena termoelektrarna Soštanj, v smislu takšnega koncepta je bila pripravljena in začeta izgradnja energo-kemičnega kombinata ter zasnovana izgradnja druge termoelektrarne v Soštanju. Sredstva za izgradnjo EKK so bila odobrena in oprema naročena; v zvezi s težavami pri investicijskih sredstvih ter zaradi splošnega zmanjševanja investicijske potrošnje danes ta izgradnja zaradi pomanjkanja potrebnih sredstev stoji, nejasne pa so tudi perspektive za izgradnjo druge termoelektrarne.

vira energije saj so v očitnem in kar kričečem nasprotju z vsemi dosedanjimi in današnjimi rezultati dela, pa tudi perspektivnimi tendencami razvoja energetike v naši državi. Prehod razširjene reprodukcije in vseh investicijskih odločitev na delovne organizacije, kar je eno od temeljnih načel naše gospodarske reforme in ki ga odobravamo in pozdravljamo, ustvarja seveda v sedanjem startnem obdobju mnoge težave, ki so povezane z še neizgrajenim sistemom bančništva in z nezadostnimi sredstvi, s katerimi razpolaga. Pričakujemo, da bo dokončna izgraditev bančnega in kreditnega sistema, uresničila načelo, da banke same na podlagi temeljnih ekonomskih proučevanj tako z graditelji kot potrošniki samostojno in ekonomsko odgovornosti brez administrativnih vplivov odločajo o rentabilnosti in ustreznosti investicij. Takšne temeljite in vsestransko proučene analize, brez vpliva začetnih težav sistema, naj bi bile edina podlaga za tako pomembne odločitve.

Ze sam tako nakazan koncept na področju razvoja energetike v naši dolini pa nas navezuje na drugo splošno važno načelo, ki bi moral vsem samoupravnim organom delovnih organizacij biti eno zelo važnih navodil pri vodenju gospodarske politike. Mislim na nujnost integracijskih in kooperacijskih procesov v gospodarstvu. Današnji razvojni interesi tako RLV kot termoelektrarne Soštanj in EKK so tako skupni in temeljijo na tem, da se izkopani premog ob najcenejših proizvodnih storitvah in na najbolj racionalni način dostavljanja potrošnikom, da morajo nujno te delovne organizacije najti čim bolj tesne oblike ne samo sodelovanja, ampak prav delovne povezanosti. Gotovo ostane še naprej ena najbolj odgovornih samoupravnih organov rudnika in elektrarne, da najdejo ustreerne rešitve na tem področju. Integracijski procesi se danes na našem področju javljajo tudi v drugih panogah, tako v gradbeništvu, trgovini, lesni industriji itd. Doseči moramo, da se bodo samoupravni organi z vso odgovornostjo posvetili proučevanju takšnih razvojnih teženj ter da bodo izbrali takšno obliko integracije ali kooperacije, ki bo predvsem lahko zagotovila produktivnejšo proizvodnjo, specializacijo in racionalnejše izkorisčanje obstoječega produkcijskega potenciala. Tudi kooperacijska sodelovanja z inozemskimi partnerji so pri tem zelo pomembna; uspeli primer »Gorenja« nam je za to dokaz. Večkrat vplivajo na uspešnost integracijskih in kooperacijskih procesov razna malenkostna osebna stališča, lokalistična ali poklicna zaverovanost itd. Takšne vplive bodo morali organi odločno odpraviti, večkrat pa se odločno spriznjiti z dejstvom, da pomeni v okviru poslovnih sodelovanj opuščanje nerentabilne proizvodnje, prenosi premalo izkorisčenih produkcijskih sredstev tistemu, ki jih potrebuje, skupno osvajanje tehnologije itd. tiste poti, ki lahko privedejo do čim večjih proizvodnih rezultatov.

TRGOVINI POISKATI TRAJNEJŠI VIR RAZŠIRJENE REPRODUKCIJE

Kratko bi se dotaknil še nekaterih drugih področij, ki so tesno povezana z neposrednimi živiljenjskimi interesmi naših prebivalcev. Najej bi se dotaknil trgovine. Trgovina in njen poslovanje je večkrat predmet tako upravičenih, včasih pa tudi neupravičenih kritik naših ljudi. Posebno v obdobju neposredno po gospodarski reformi je bila trgovina pred močno kritiko javnosti, saj so mnogi videli v njej včasih kar edinega povzročitelja povišanih cen. Pri tem moramo vendarle priznati, da glede disciplinirane izvajanja reformnih ukrepov lahko dano trgovini v našem področju priznanje. Gotovo so bolj upravičene tiste kritike, ki se našajo na samo založenost trgovine in sam način pristopa k poslovanju s potrošniki. Gotovo ne moremo pričakovati, da bomo z administrativnimi mazžami lahko trajno reševali problem oblikovanja cen na drobno, saj končno moramo priznati, da te marže niso tako visoke, da bi omogočile trgovini nek trajnejši vir razširjene reprodukcije. Od cca 3,5 milijarde prometa bo na trgovinskih delovnih organizacijah ostala le 1 promila (ca 35 do 40 milijonov) sredstev za razširjeno reprodukcijo. Bolj odločno pa se bomo morali zavzemati za to, da prodre ekonomika zavest bolj določno do upraviteljev v teh delovnih organizacijah. Zdi se mi, da se tam še večkrat srečujemo s staro »distributorskjo mentaliteto, ki se premalo ukvarja z ekonomiko

nujnostjo da leži v znižanju stroškov, ne samo rezija, ampak predvsem tudi manipuliranje na relaciji proizvajalec-potrošnik ter v povečanem prometu povezanim z večjim, čeprav včasih rizičnim assortimanom blaga še velika rezerva za dohodek trgovine in skladnejše oblikovanje cen. Bolj bi se morali zamisliti ob podatku, da bo po očni letos, približno dve milijardi dinarjev s strani naših občanov potrošenih izven našega območja. Podobeno urejena dobava, čim bolj neposredno od proizvajalca, izboljšanje sladiščenja in ustrezone tehnične možnosti prevoza bi lahko gotovo bolj zadovoljivo rešile tudi večkrat zelo pomanjkljivo prodajo sadja in zelenjave. Integracijske težnje v trgovini bodo nedvomno pozitivne, če se bodo izrazile v takšnih oblikah, ki bodo upoštevale sodobna ekonomika načela trgovanja, specializacijo prodajaln z večjim assortimanom blaga in borbo za znižanje stroškov in temeljite na spoznanju, da leži v povečanem prometu, to pa se pravi tudi v borbi za kupca, nadaljnji napredok te panoge.

Gotovo bo potrebno izboljšati stanje tudi v obrti, saj usluge, ki jih lahko dobijo naši občani iz tej dejavnosti, gotovo niso zadovoljive. V kmetijstvu pa smo mnenja, da se z reformnimi ukrepi vloga kmetijske zadruge — kateri se je letos pridružilo tudi kmetijsko gospodarstvo, mora ojačati, tako v smere čim večjega intenziviranja kme-

IZ VELENJSKE OBČINE BODO ODŠLI NA VI. KONGRES SZDL SLOVENIJE: MARIJA UŠEN, RUDI BAJEC, KRISTA VAH, FRANC BOROVNIK, RAFAEL KOVAČ, TONE POLJANŠEK, TONE MOČILNIK, FRANC PRISTOVŠEK IN MILAN ŠTERBAN.

tijskega pridelovanja na lastnih površinah kot vse bolj široke in globljene kooperacije z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci. V vseh praktičnih ukrepih bi morali izhajati iz načela, da moramo celotno kmetijsko površino in dejavnost v naši občini v čim večji meri vključiti v tržno proizvodnjo in jo intenzivirati, iz tega vidika pa pristopati tako k povečanju zemljišč družbenega sektorja kot k proizvodni kooperaciji in mehanizaciji povezanih s kmetijskimi proizvajalci. Poudarjam,

da naj bi bila to proizvodna kooperacija in ne samo kooperacija v odčaku. V nej bi se morali v večji meri kazati napor kmetijskih strokovnjakov pa tudi določena praviljenost k riziku s strani kmetijske zadruge, pri razvijanju skupnih proizvodnih programov, seveda na enakopravnih pogodbih osnovi. Mnenja smo, da ležijo v takšni zasnovi tudi rezerve za izboljšanje osebnega standarda kmetijskih proizvajalcev naše občine.

LE STROKOVNI KADRI IN USPOBOLJENI DELAVCI BODO USPEŠNO REŠEVALI GOSPODARSKE NALOGE

Ob takšnem okvirnem in delnem prikazu gospodarskih nalog, ki jih bodo reševali naši samoupravni organi, pa ne moremo nujno dveh okoliščin, ki se mi zdijo za poglobljeno delo samoupravnih organov izrednega pomena.

Prvič je to pristop h kadrovski problematiki, orientacija k temu, da bomo le s strokovnimi in sposobnimi delavci uspešno reševali napakane, pa tudi druge probleme. V lanskem letu je bil na našem področju viden zelo pozitiven premik v štipendiranju, letosnji podatki pa so manj ugodni. Bilo je tudi nekaj pimerov, da štipendisti po končanem šolanju niso dobili zaposlitve. Marsikje imamo še opraviti z miselnostjo, da strokovnjaki niso potrebni. Da lahko takšna miselnost privede postopno gospodarsko organizacijo ob sodelovanju drugih faktorjev, ki pa se bi jim bilo ob strokovni iniciativi proizvajalcev večkrat možno izogniti — nam gorovijo spredaj omenjeni primerti nekaterih gospodarskih organizacij. Seveda pa ne moremo nujno ugotovitve, da samoupravne organe posebno v manjšini in slabši stojecih delovnih organizacijah večkrat obrezhrabri okolnost, da na njihove razpise niso nobenega odziva. O tem pa prihajamo na problem »provincie«, saj marsikje čitamo, da so se v večjih podjetjih možnosti za zaposlitev strokovnjakov precej zaostri. Gotovo pa je v takšnih primerih potrebna tudi večja iniciativnost organov delovne organizacije, saj ne morejo več pričakovati, da jim bo kadrovsko politiko krojil nekdo od zunaj. Najosnovnejše je, da si samoupravni organi zastavijo čim bolj jasen per-

spektivni program kodrovanja in da ga v raznih oblikah, preko štipendiranja, dodatnega izobraževanja in razpisov izvršujejo dosledno v skladu s spoznanjem, da lahko večja delovna in strokovna sposobnost zagotavlja trajnejše in večje delovne uspehe.

Drugič gre za izvajanje in poglabljanje notranjih sistemov delitve v smeri vse popolnejšega uveljavljanja načela delitve po delu. Odločno moramo nadaljevati v smerni izpopolnjevanja osnov in meril za delitev dohodka, tako med delovnimi enotami kot samimi proizvajalci. Uveljavljanje načela delitve po delu, tako med posameznimi delovnimi organizacijami kot med samimi proizvajalci, seveda nujno ustvarja razlike, ki so pozitivne in stimulativne, če ležijo na čim bolj objektivnih in delovnih rezultatih, sicer pa nam se vedno prerade ustvarjajo politične probleme. Vendar moramo mislet, da je uravnivalska kakorkoli politično opravljiva, odločno odpraviti. Pretrgati moramo tudi z miselnostjo, da lahko gradimo naše gospodarske perspektive na nizkih zasluzkih zaposljenih, saj je to v očitnem nasprotju z napori za intenziviranje gospodarstva, za katerega smo se odločili, pa tudi z živiljenjskimi interesimi naših delovnih ljudi. Posebej bi omenil problem nagrajevanja strokovnjakov, ki so večkrat kar izdvojeni iz splošnih meril delitve, ki veljajo v delovni organizaciji za druge delavce in so placani fiksno.

Vse te okoliščine pa bomo lahko izvršili le, če bomo čim bolj intenzivrali delo naših samoupravnih organov v smeri poglobljenega poznavanja problematike in kvalitetnega ter odgovornega odločanja.

VZPOREDNO REŠEVATI TUDI NEREŠENA VPRAŠANJA DRUŽBENIH SLUŽB

Druži obširni kompleks se pojavlja na področju družbenih služb in društvenih dejavnosti. Jasno je, da problematika gospodarsko tako razgibanega področja, ki se je nadprečno razvijalo, zahteva svoje adekvatne čim bolj ustrezone rešitve tudi na tem področju.

Ce bi začeli pri šolstvu, lahko ugotovimo, da je bilo preteklo mandatno razdoblje nedvomno na področju šolstva zelo živo in razgibano. Vprašanje šolskih prostorov je bilo v preteklem razdoblju relativno uspešno reševano in so bila ob znaten razumevanju gospodarskih organizacij znatna investicijska sredstva uporabljeni v te namene. Izgrajeni sta bili dve sodobni osnovni šoli in rudarski šolski center v Velenju, v Soštanju se je izvršila adaptacija ene in je v teku adaptacija druge osnovne šole, prav tako pa so bile nove šole izgrajene v Smartnem ob Paki, Belih vodah Paki in Skalah, temeljito pa adaptirane v Zavodnji in Plešivcu, sedaj pa je v teku adaptacija v Pesrem. Takšna materialna vlaganja so izhajala iz spoznanja, da je razvoj gospodarstva nujno tesno povezan s sorazmernimi vlaganjimi.

S sprejetjem nove ustawe se je pričel intenzivnejši proces samoupravljanja, ki naj bi uresničil načelo, da se šole v materialnem pogledu čim bolj osvobodijo proračunske odvisnosti in samostojno prevzamejo svoje obveznosti po predloženem programu, ki naj bi bil tudi osno-

va za njihovo financiranje. Ob splošnem pomanjkanju sredstev, pa tudi večkrat nejasnih in neizdelanih kriterijev ti napori niso vedno dosegli najusrenejših rešitev, mnenja pa sem, da vendarle predstavljajo odločilen in pozitiven premik in postajajo dobra osnova za nadaljnje razvijanje v tej smeri. Najbolj pereče je bilo vprašanje delitve osebnih dohodkov, tako zaradi neizdelanih meril za nagrajevanje po delu kot zaradi premajnih materialnih sredstev, zaradi katerih so zelo dejavnost naših otrok. V tem oziru pozdravljamo ustanovitev pionirske klubov. Prvi je bil

lanskem letu na pobudo velejske »Svobode« odprt v Velenju, drugi na pobudo društva prijateljev mladine v Soštanju pa je tik pred otvoritvijo. S počelo pa bi omenili še uspešno akcijo prijateljev mladine za letovanje otrok.

Kratko bi se dotaknili še problematike v zdravstvu. Tu lahko z veseljem uvodoma ugotovimo, da nam ni potrebno tožiti o investicijskih potrebah, saj je osnovna zdravstvena mreža kar zadovoljivo urejena. Gotovo pomembijo znaten napredok tudi specialistične ordinacije, ki odpravljajo potrebe po mnogih vožnjah pacientov v druge kraje. Mnenja pa smo, da bo ena glavnih družbenih nalog zdravstvenih delavcev v prihodnjem obdobju v tem, da se resno spoprijejo s problemom naraščanja stroškov v zdravstvenem varstvu. Tudi delovne organizacije se bodo morale v večji meri zavedati, da vsaka nepravilna bolezni družbo mnogo stane in da je vsaka sentimentalnost v tem pogledu napačna. Gotovo je značilen podatek, da je naša skupnost socialnega zavarovanja svoj primanjkljaj, ki znaša v polletju okrog 100 milijonov dinarjev, do konca leta skoraj izravnala in pretežno zaradi tega, ker se je za

ko probleme lastnega razvoja kot povezovanja z drugimi občinami. Zelo uspešno se je razvil rudarski šolski center kjer se nad 800 mladih fantov usposablja za rudarski poklic. To nedvomno kaže na pozitiven interes rudnika, ki je ustanovitelj tega centra za vzgajanje lastnih novih kadrov. Zanimivo je, a ta šola kljub ugodnim materialnim pogojem posluje na principu samofinanciranja. V njenem okviru se tudi že dolgo vrši pouk rudarske srednje tehnike šole. Letos je začela v Velenju s svojim delom gimnazija; prvi vpis je pokazal, da so bile bojazni, da za to šolo ne bo dovolj interesentov — odveč. Gotovo je takšna usmeritev v začetni razvoj šolskega II. stopnje postala nujna in v skladu z interesni naših prebivalcev.

Istočasno pa bo treba gledati tudi na to, da se razvijejo tisti oddeki srednjega strokovnega šolskega varstva, ki so za industrijo tega področja najbolj tipični in potrebeni. Seveda je poleg tega potrebno, da naprej tesno sodelujemo v pogledu drugostopenjskega šolsstva s sosednjimi občinami, predvsem Celjem, Slovenj Gradcem, ter iščemo ustrezeno skupne rešitve. Upamo, da bo novi zakon o finančiranju izobraževanja postavil tudi bolj trajne in realne temelje za financiranje tega šolsstva, ki je bilo doslej večkrat posvezano z znatnimi težavami.

Vendar tudi novi zakon ne bo resil vprašanja investicijskih sredstev za potrebe nove prostore šol in ustanov otroškega varstva, ki so velike saj poniekod že grozi v šolah tretja izmena. Zato bo tudi naprej potrebna akcija pri delovnih organizacijah v naši dolini in pri tem pričakujemo široko podporo vseh članov Socialistične zveze, ker se nam bo sicer vsako zaostajanje lahko hitro maščevalo.

Ko sem že omenil otroško varstvo, bi se kratko zaustavil kar pri njem. Tudi tu bi lahko začeli pri potrebah, ki so povezane z manjšimi investicijskimi sredstvi. Zar je letos iz objektivnih razlogov odpadla predvidena izgradnja sodobnega otroškega vrtca v Velenju, izvršena pa je bila adaptacija te ustanove v Soštanju. Toda ne bi bilo prav, da bi se zaustavili pri tej problematiki zgolj na pomanjkanju sredstev, čeprav seveda ostane vprašanje investicijskih sredstev ena prvenstvenih nalog, ki jo bomo morali v bližnji prihodnosti reševati, predvsem tudi ob vecjih pomoči tistih delovnih organizacij, ki zapošljajo žene, saj bo urejeno otroško varstvo nedvomno vplivalo tudi na določen delovni rezultat. Toda ne bi bilo prav, če bi videl več problemov le v tem. V okviru danih možnosti moramo poiskati vse oblike, da v čim večji meri reševamo pri tem problematiki zgolj na pomanjkanju sredstev, čeprav seveda ostane vprašanje investicijskih sredstev ena prvenstvenih nalog, ki jo bomo morali v bližnji prihodnosti reševati, predvsem tudi ob vecjih pomoči tistih delovnih organizacij, ki zapošljajo žene, saj bo urejeno otroško varstvo nedvomno vplivalo tudi na določen delovni rezultat. Toda ne bi bilo prav, če bi videl več problemov le v tem. V okviru danih možnosti moramo poiskati vse oblike, da v čim večji meri reševamo pri tem problematiki zgolj na pomanjkanju sredstev, čeprav seveda ostane vprašanje investicijskih sredstev ena prvenstvenih nalog, ki jo bomo morali v bližnji prihodnosti reševati, predvsem tudi ob vecjih pomoči tistih delovnih organizacij, ki zapošljajo žene, saj bo urejeno otroško varstvo nedvomno vplivalo tudi na določen delovni rezultat. Toda ne bi bilo prav, če bi videl več problemov le v tem. V okviru danih možnosti moramo poiskati vse oblike, da v čim večji meri reševamo pri tem problematiki zgolj na pomanjkanju sredstev, čeprav seveda ostane vprašanje investicijskih sredstev ena prvenstvenih nalog, ki jo bomo morali v bližnji prihodnosti reševati, predvsem tudi ob vecjih pomoči tistih delovnih organizacij, ki zapošljajo žene, saj bo urejeno otroško varstvo nedvomno vplivalo tudi na določen delovni rezultat. Toda ne bi bilo prav, če bi videl več problemov le v tem. V okviru danih možnosti moramo poiskati vse oblike, da v čim večji meri reševamo pri tem problematiki zgolj na pomanjkanju sredstev, čeprav seveda ostane vprašanje investicijskih sredstev ena prvenstvenih nalog, ki jo bomo morali v bližnji prihodnosti reševati, predvsem tudi ob vecjih pomoči tistih delov

ANTON INGOLIČ

Črni labirinti

ROMAN V NADALJEVANJIH

25

vem, kaj se pravi ljubiti.« Potem se je izgubila v omano kakšne že dolgo ni doživel. Toda spodaj se je spet oglasilo hreščanje avtomobila in takoj nato se je pokazala sključena Klepova postava, kako zasaia loptu v premog in jo s trudem dviga. Obrnila se je od Jozefa, a že sa segle po njej njegove roke. »Gospa Anetta, presla...« Klep nasproti njej pa je nadaljeval: »Tudi vi, ljuba mati, ne boste več trepli mraza...«

Klepa je zgrabilo v pljučih. Prece časa je minilo, preden se je izkašljal. Ančka je nepremično sedela na drugi strani mize s peresnikom v rokah. Pred njo je ležalo pismo z nekaj stavki. Prvi dve besedi sta bili napisani z veliko okorno Klepovo, ostale z majno čitljivo, vendar ne tako lepo pisayo, kakršno je navadno pisala Ančina desnica. »Kam se vam mudi, Anetta? Kam? Domov vendar! Možu moram pripraviti večerjo.« »Kako? Ljubiva se, vi pa mislite na moževi večerjo.« Ovih ji je roke okoli pasu in spet sta se ljubila. Potem se je vendar oprostila njegovih rok, se dvignila in se naglo oblekla. Ko se je Klep do kraja izkašljal, je dvignil pogled k Ančki. »Kaj sva že napisala? Preberi!«

Izgovarjala je besede, ki jih je napisala, misli pa so ji bile še vedno v so-

bici, pod katero se je vsak čas oglasilo oglušujoče kovinsko hreščanje. »Kakšna neučnost, hoditi zdaj domov! Res ne vem, če me ne bo spodnes na prvem ovinku. Pijan sem od žganja in ljubezni, gospa Anetta. Se ne bojite, da se znajdeva na gmajni ali ob telegrafskem drogu? No, no, razumem vas, prihodnjič bova uredila drugače. Sprva med vožnjo ni nč videva, mimo zasolzenih oči so ji bežale le temnejše in svetlejše lise in gmotne. Seče čas je v snopu jarke luči začela razločevati kolesarje, drevesa, telegrafiske drogove in onkraj njih gmajno s črnim grmovjem. Nelagodno, naravnost zoporno ji je bilo.

»Tole, mislim, bi še napisala. Stopite dol v Topolo in povejte, da pridev. Naj prihranijo zame kakšno lažje delo. Dovolj trdo sem delal tu na Francoskem.

Pomlad bo enaindvajset let. Tudi vi ne boste več toliko delali. Z Ančko se večkrat meniva o domačiji, tudi o tem sva se že menila, da bova Stefska vzele za svojega.

Ančka je dvignila glavo. »Kdaj sva se menila o tem?«

»Sam ne vem, če sva se že menila, mislim pa, da bova tako napravila. Svojih otrok nimava...«

»Seveda, posvojila ga bova...« je rekla Ančka, ne

da bi se jasno zavedala smisla svojih besed.

»To bo mater tako razveselilo, kakor jih je v prejšnjem pismu sporočilo, da prideva. Mati si zaslužijo, da jim vsakokrat sporočiva kaj novega. No, napiši še kaj o Stefsku, ki bo najin sin...«

Ančka je počasi pisala dalje, čeprav je med njene lepo oblikovane črke silito brnenje Jozefovega motorja in so se v snopu luči začele kazati prve rudarske zgradbe in naprave Le Brieux. In potem: stiski Jozefovih rok, njegovo rotanje, da se morata videti že jutri, da jo bo čakal tam, kjer navadno, da... Napisala je celo več, kot je Klep pričakoval, samo da ji ne bi bilo treba dvigniti pogleda h Klepu, ki je smehtajo sledil vsakemu gibu njene desnice.

»Lepo si napisala. In zdaj še pozdrave!«

»Napisala je še, da oba prav lepo pozdravlja mater in Stefska in jima kličeta nasvidenje.

»Daj, naj preberem!«

Klep je poglastno bral pismo, Ančka pa je vzela ovitek in napisala naslov.

Jutri jo bo Jozef spet odpeljal v Carbeaux v kavarino nasproti mehanični delavnici in garaži. Ne, nelikmor ne bo šla! Jutri je nedelja, Stanko bo kakor vse nedelje, preležal in prespal, samo toliko bo vstal, da se bo najedel,

grlicam očistil gajbico, ju nakrmil in dal vode pa morda stopil na prag, da pogleda po vremenu. Nikar mor ne bo mogla, tudi noče, bilo je priči in zadnjič, šivala bo, sicer pa bosta popoldne gotovo prišli Marjeta in Polona, morda celo mati ali brat iz Buttarda.

Stanko po opravljenem šitu spodaj v jami odhaja na popoldansko delo, ona naj pa? Ne, ne! Konec, konec!

»Daj pismo, da ga vtaknem v ovitek!«

Kako gleda njene roke! Se jim mar pozna, da so se krčevito držale za ročaj Jozefovega motocikla?

»Čuj, Stanko,« je rekla iznenada, »v Cabreauxu je neki Italijan, ki prodaja stare avtomobile. Piše se smehtajo sledil vsakemu gibu njene desnice.

»Mamelli?« je pomisnil Klep. »To sem že slišal.«

»Antonio Mamelli.«

»Pred vojno sem delal z nekim Mamellijem. Menida je bil tudi Antonio. Ni dolgo vzdržal v jami, na lepem ga je zmanjšalo, nekaj mesecov pozneje je odpeljal branjerijo pri železniški postaji.«

»Mislim, da bom našel nekaj primernega v Le Brieuxu. Najprej bom vprašal pri znancih, domačinih, vendar je prav, da si mi povedala. Clovek se ne sme zaleteti.« Pogledal jo je s tako hvaležnostjo, da jo je zabolelo v

srcu. »Če boš še kaj zvedela, povej! Njati morava nekaj dobrega in cenenega.«

Vstala je in segla po pismu, ki je ležalo pred njo.

»Odnesem ga na pošto, da bo šlo še nocoj dalje.«

»Odnesi ga!« je Klep smehtajo privolil. »Danes je bilo res nekoliko preveč dela, in še hiteti je bilo treba, ker so ljudje tako nezakoniti.«

S pismom v roki je stola iz hiše. Ulica je bila tihina in prazna, le na vaskih sto, dve sto korakov je brtele nad cesto električna svetilka in tu in tam se je svetilo razsvetljeno okno. Se bolj kot prej med pisanjem so se v njej mešale Jozefove in Klepove besede, prve so bile vabljenje, da jo je ob pominu nanje stresla sladka mrzlica, druge mirne, vendar v srce segajoče. Se si je govorila, da naslednji dan ne bo šla na sestanek z Jozefom, ne naslednji in ne noben drug dan, toda obenem je bolj in bolj čutila, kako je brez moči zoper to, kar se ji je ponudilo po puščobnih in dolgih nočeh brez blagodejnega spanca.

Po poroki je Ančka vstala zelo zgodaj, da je Klep pravocasno pripravila zajtrk. »Zakaj si vsala, lezi spet, leži!« jo je Klep podal nazaj v posteljo. »Si mar ne morem skuhati kave, odrezati kruha in pri-

praviti južine?« Jutro za jutrom sta se ljubezni prepričala, dokler je slednjič le ni prepričal, da ji ni treba tako zgodaj v kuhinjo. Vendar je bedela ves čas, kar se je pripravljaj na odhod, in še nekaj časa potem, ko so se njeni koraki že izgubili izpred hiše. Peklo jo je, če da bi vendarle moral vstati in mu pripraviti zajtrk pa južino. Polagoma je ta mučni občutek splahnel, slednjič sploh ni več slišala, kdaj je vstal in se odpravil z doma. Zbudila se je šele z dnem. Kljub temu je bil dan dolg. Ure so se vlekle sila počasi. Klikokrat se je ozrla skozi kuhinjsko okno na dvorišče ali skozi eno izmed obeh oken v sobi na ulico ali pa stopila ven na prag. Seveda: spet meglen pust vetroven dan, kakor je bil včerajšnji, bo jutrišnji in tudi pojutrišnji. Samo kdaj pa kdaj se zaslitično izpred hiše stopinja, večnomu ženske, ali otroške, kajti može in fantje so v jami, tisti, ki nimajo dopoldanski ših, pa spe. Zato se otroci ne smejo poditi po ulici, ne smejo se glasno igrat, in če se, takoj pride zaskrbljena žena in jih umiri ali prepodi. V tem tesnem stanovanju pa iz dneva v dan eno in isto delo: pospravljanje, razmišljjanje o jedilniku tege dne, istem mesarju in peku na koncu ulice.

ODGOVOR PRIZADETIM POTNIKOM

Tovariš urednik!

V vašem časopisu ste v rubriki »Rekl so...« objavili krajši nedopisani članek, ki govori o tem kako vozim. Ker sam članek terja odgovor sem sklenil napisati nekaj vrtic.

Ze same dejstvo, da avtor članka ni imel toliko hrabrosti, da bi članek podpisal, pač pa se je skril pod »prizadete potnike« nekaj pomeni. Ker si upam čisto točno povedati kdo so »prizadeti potniki«, saj jih poznam kot stare godrjače že več let, bi hotel še jaz nekaj napisati o njih.

Zanimivo je, da so ravno »prizadeti potniki« najbolj nedisciplinira-

ni potniki, ki sicer vstopijo skozi zadnja vrata (koliko neprizadeti vstopa kar na prednjih) pa največkrat »pozabijo« plačati vozovnico, preslišijo sprevodnikova opozorila naj se pomikajo naprej k prednjim vratom in naj se priprijava za izstop, se zadržujejo na zadnji ploščadi in s tem ovirajo drugim, da vstopijo, ko pa pridejo do svojega cilja izkažejo kar pri zadnjih vratih in spet ovirajo vstopajoče.

Ravno takšno ravnanje »prizadeti« je največkrat vzrok, da namesto v 15 minutah, kolikor je določeno po voznom redu, pridemo iz Velenja v Soštanj v pol ure. Kaj lahko na podlagi preprostega izračuna ugotovimo, da smo na 6 kilometrov

dolgi poti iz Velenja do Soštanja imeli 5 km/h komercialne hitrosti. Ce bodo tole čitali nekdanji fijakerji se bodo verjetno nasmehnili. Po drugi strani sem pa že večkrat viden, da rayno »prizadeti« kažejo svoje ure, zmajajo z glavami ali celo žugajo, ko se približujemo postajališču in imam zamudo. Ce je kateri, potem je prav posebno lokalni avtobus dolzan voziti točno po voznom redu, ker ima v Soštanju zvezo z vlaki in ostalimi avtobusmi. Tega se dobro zavedam. Zavedali pa se naj bi tudi »prizadeti potniki« in s svojim ravnanjem pripomogli, da bi bilo manj zamud in nevsečnosti. Tu je še mnogo drugih težav (cesta v Topolšico, ki sploh ni primerna za takšen avtobus), ki pa jih ne bom več navajal.

Na koncu bi samo še enkrat povedal »prizadeti potnikom«, da samo zato začnem premikati avtobus, ker bi rad, da bi hitreje izstopali. Gre se mi za vsako sekundo ne pa

iz neznanja ali lagodnosti kakor so oni mislili.

Janko Vihar,
Pesje 11, Velenje

Pripis:

Prav imate tovariš Vihar, tudi ne disciplinirane potnike prevažate na lokalnem avtobusu. Ne držijo se reda in delajo težave. Toda naši »ne-kateri prizadeti potniki« ne sodijo med nje.

Na koncu vašega odgovora celo

sami priznate kar so rekl »nekateri prizadeti potniki«, ko pravite: »Zato začnem premikati avtobus, ker bi rad, da bi hitreje izstopali. Mejni in »nekaterim prizadetim potnikom«, v imenu katerih sem napisal (res da jih nisem imensko podpisal, temveč sem jih samo skupno ime-

noval) sestavek v rubriki »Rekl so...«, ni vseeno, da morajo mnogi starejši ljudje in bolniki z mavčevom obvezno izstopati iz premikajoče avtobusa! Ali je morda vam, tovariš Vihar? Končno ste le vi kot voznik avtobusa odgovorni za morbitne nesreče, ki se rade dogode. Zato ne zamerite našemu dobrornernemu opozorilu! Nekateri prizadeti potniki, med njimi se skriva tudi moje ime in priimek, želim

hočete gospod Jozef?« se je v spominu branila Jozefa, obenem pa pustila svojo roko v njegovi in tesno ob njem stopala po ozkih stopnicah navzgor.

»Ali ne veste, gospa Anetta, da mi brez vas ni več živeti? Ko sta stopila v sobo, jo je objel in začel poljubljati, da ji je zastajal dih in jih je kri v žilah burno zaplala.

»Piši, takole piši: Kakor sem Vam, ljuba mati, že zadnjič pisal, sva se z Ančko odločila.« Ančina desnica je pisala, samo desnica, kajti sicer je bila še vedno v polmravnih sobci nad kavarniškim prostorom. Jozefa se ni več branila. Prav tedaj, ko je legla k njemu, je spodaj začelo strahovito ropotati.

Menda se je prestrašila, kajti Jozef je rekel pomirjujoče: »Nič ni, gospa Anetta, ta prekleti Mamelli pravljiva star nemški Adler. Dobil ga je za petdeset tisočakov, a prodal ga bo kakemu norcu za nekaj stotisočev. Ne marajte zato, preslačka gospa Anetta.« Odločila sva se, da privede. Samo še pet mesecov, največ šest. Hitro bodo minili. Gotovo ste že pospravili z njiv, s Štefkom se na večer grejeta za pečjo. Tudi nama z Ančko je toplo, prémoga imava...« Umrl bom od ljubni, umrl, preslačka.«

Bil je nenasiten. »Vsek dan se bova ljubila, šele zdaj

tribuna vaših mnenj

od vas samo lepo vožnjo ter previdnejše in dosledno ustavljanje na postajališčih. To pa gotovo ni preverljivo zahteva, najmanj pa želite all obrekovanje vredno pravde, kot vi mislite v pismu poslanem našemu uredništvu.

Urednik ŠR

Iz Napotnikove galerije

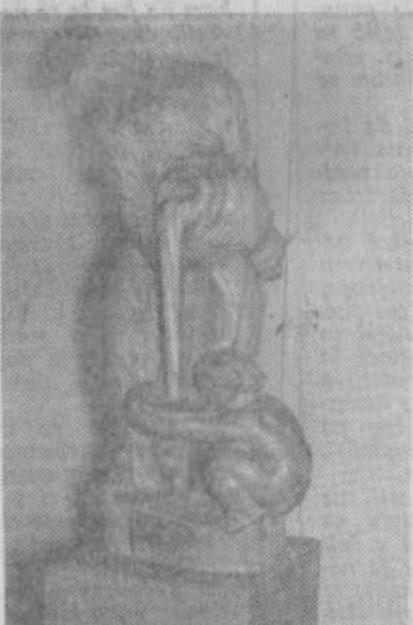
Spoštovani bralci! Odločili smo se, da bomo iz bogate zakladnice likovnih del Napotnikove galerije redno predstavili po enega slovenskega likovnega ustvarjalca z željo, da bi tako čimbojje spoznali umetnost in umetnike.

Ker smo pred mesecem praznovali obletnico rojstva našega rojaka, velikega slovenskega kiparja IVANA NAPOTNIKA vam bomo za začetek najprej predstavili njega in njegova dela.

Na Stajerski strani Uršlje gore leži med Kotljami in Belimi vodami svet, ki ga tako lepo opisuje naš ljudski pisatelj Prežihov Voranc. Na prisojni strani hribovitega pobočja leži majhna vasica Zavodnje, ki je med zadnjim vojno postala znana tudi po tem, da je tu takoj bil začasno pokopan šoštanjski mlađi partizanski pesnik Karel Destovnik-Kajuh.

Strnjene vasice skorajda ni, saj stoji skoraj vsaka kmetija sama zase med planinskim pašniki in sadnim drevjem. V tako skritem in samotnem okolju stoji tudi domačija pri »Zdovcu«, kjer se je 12. decembra 1888 rodil slovenski kipar Ivan Napotnik.

Po otroških igrah na paši in prvih naukah v ondotni šoli so mladega Zdovčevega Janeza po zaslugu učitelja Smolnikarja dali na ljubljansko umetno-obrtno šolo, kjer se je učil rebarstva in kiparstva pri profesorju Francu Repiču. Na dunajskih umetnostnih akademijah sta mu v splošnem oddelku bila učitelja kipar Bitterlich in Müller. V specialni šoli Edvarda Hellmerja pa je dobil Napotnik odločilno podobo za svoje nadaljnje delo. Čeprav je ta kipar, tvorec velikih dunajskih spomenikov (Goetheja, Mo-

I. N.: Nimfa: darilo šoštanjskemu županu dr. Mayerju ob priliku otvoritve vodovoda v Šoštanju.

ni leseni kočici, do stropa napoljeni z osnutki in nedokončanimi kipi je preživel dolga leta do okupacije, ko se je preselil v svojo hišico v Šoštanju, kjer je živel in neumorno delal vse do svoje smrti.

Za vedno mi bodo ostale v spomini besede, kf je imel zapisane na notranji strani vrat svojega skromnega ateljeja pri Šumrovih v Šoštanju: »Umetnost ni poklic, marveč počasna oblika samomora«. Se bolj značilen pa je morda ta-če napis: »Strah je zacetek vseh slabostiv. Da, Napotnik je bil skromen vse preveč skromen umetnik, klj učeniki ni pehal za slavo in imetjera. Včasih je bil tudi malce skrivosten in šegav. Ko je nekoč prišel v Ljubljano so ga ljubitelji njegove umetnosti radovedno spraševali: ja, mojster kaj pa, kaj delate? — mislec pri tem na kakšno novo delo. Napotnik pa je v šali odvrnil: »ja sedaj pa seno sušimo«.

Napotnik se nikdar ni lovil za enodnevni modnimi muhami. Zato se je tudi zavaroval vseh puhih manir. Sam človek iz ljudstva, ki je živel vselej z njim, je tudi v svojem delu preprost in iskren, zaradi svojega dojemanja in upodabljanja vselej zanimiv. Njegova umetnost je dokaz zdravja in radozne afirmacije življenja. V lesni skulpturi ga pri nas doslej še nihče ni dosegel. Za njegovo delo na polju slovenske kiparske umetnosti pa ga je odlikoval tudi predsednik SFRJ maršal Tito, mestna občina Šoštanj pa ga je ob njegovi 70-letnici proglašila za prvega častnega občana.

V. K.

I. N.: Zenski portret — iz zbirke v Šoštanju.

Občinski ljudski odbor Šoštanj je na skupni seji obeh zborov dne 12. decembra 1958 sklenil: NAPOTNIK IVAN, AKADEMSKI KIPAR, doma iz Zavodnje nad Šoštanjem se imenuje za častnega občana občine Šoštanj.

Na sliki: M. Gaspari — diploma za častnega občana.

drosti na dvorišču univerze, Johanna Straussa) močno vplival na Napotnika, je bil ta vpliv le bolj formalnega značaja, ker je bil Hellmer izrazit stilist, medtem ko je njegov mladi učenec postal kot dosleden realist vselej bližu narave in krepko povezan z njo. Leta dni pa ga je na akademiji uvajal v lesno plastiko tudi znani kipar Franc Železný.

Po končanih akademskih študijah je bil Napotnik več let v službi pri raznih dunajskih kiparjih in arhitektih, kjer je samostojno delal različna naročila. Med drugimi tudi več figur v novem delu dunajskega cesarskega dvorca na Heldenplatzu.

Z Dunaja je odšel v Budimpešto, kjer je sodeloval pri delih za spomenik znanemu madžarskemu revolucionarju, in politiku Kossuthu (1802-1894), ki stoji pred budimpeštskim parlamentom.

Med prvo svetovno vojno je moral k vojakom, kjer je med boji v južnotirolskih gorah dobil strel v nogi. Rana na nogi mu je pustila hude posledice, tako da ga je to pravzaprav mučilo vse življenje. Morda se je ravno zaradi tega kmalu po vojni za stalno naselil v domači Zavodnji. Tam daleč od mesta, celo daleč od najbližjih sosedov se je začela doba njegovega samotarjenja, doba tihega vztrajnega dela in notranjega zorenja. Tam v majh-

Tone Repnik: perorisba na razstavi v Šoštanju

OB RAZSTAVI TONETA REPNIKA V SOSTANJU

SLIKAR SVETLEČIH OČI

Da, slikarja svetlečih oči so ga imenovali kolegi, ko sem se z njimi razgovarjal o delih Toneta Repnika, ki razstavlja v Šoštanju. Repnik je star 30 let, preprost kmečki fant ali bolje rečeno mladi mož in oče, ki mora skrbeti za 7-člansko družino. Osebno sem ga spoznal šele pred meseci, ko je obiskal Napotnikovo galerijo. Kmalu nato pa sem mu na povabilo vrnil obisk v Vuženici, kjer je Repnik doma. Pričkal me je na železniški postaji in me v sončnem dopoldnevu popeljal skozi Vuženico do stare razpokane graščine, kjer je doma. Ze pri vhone dem razmišljal naj vstopim ali ne, kajti razpokano zidovje, obrneno z grčavo starodavnou trto, se mi je zdelo kakor po potresu. Po vijugastih in strmih stopnicah sem se povpel v prvo nadstropje, ki je bilo tudi znotraj vso razpokano. V mali kuhinji me je pozdravilo 6 otrok, ki so vsak za podenj večji od drugega in pa mlača postavna rdečelčna žena. Otroci so se, kakor je pač to na deželi navada, stiskali drug poleg drugega in nekako z nezaupanjem gledali v nepoznanega tujca.

Ko sem se ozril po malem prostoru sem na vseh štirih stenah za-

gledal z risalnimi žeblički pripravite risbe oziroma skice, ki služijo slikarju namesto modelov pri izvedbi v olju. Kuhinja je hkrati slikarjev atelje od koder je čudovit razgled po Vuženici in dalje na srebrni trak Drave ob kateri so posedali nedeljski ribiči. Moja pozornost je pritegnila mala stenska omarica v kateri so bili lepo razporejeni različni novci vseh velikosti. Da, uganili ste, slikar Repnik je tudi zbiralec in numizmatik. Po krajšem razgovoru sem vstopil še v spalnico, ki skorajda ni večja od kuhinje. Tudi tu je vse polno starinskih predmetov po omarjih in stenah. Posebno zanimiv je ves črn in črviv star gotski vipek od katerega se Repnik skorajda ne bi ločil. Na omarah je nekaj lepih kozarcev iz starih pohorskih glazur, pa nekaj etnografskih predmetov in po stenah starinske sulice in sablje. V kotu ima zložene svoje slike in počasi sem jih jemal in ogledoval, kajti namen mojega obiska je bil narediti izbor za razstavo v Šoštanju. Izredno zanimiv je Repnikov slikarski svet, kompozicije so čudovite, barve pa sivkasto vijoličaste, da, pretežno žalostne in težke, kakor je težko življenje mladega kovača in slikarja izpod zelen-

nega Pohorja. Le zakaj je usoda tako neizprosna, da se mlademu Repniku, ki je že v osnovni šoli silno rad risal in sanjal o slikarstvu, ni izpolnila želja, da bi se lahko slikarsko izobrazil. Tudi on je bil član številne družine in doma so se le s težavo prebijali skozi življenje. Oče, preprost gozdni delavec, je dal mladega Toneta v uk za čevljarja. Toda, ko se je fant izučil занj ni bilo več dela in zaposlil se je v tovarni poljedelskega orodja, kjer je še danes. Toda ne, Tone ni samo kovač in fužinar, Tone je tudi slikar in ljubitelj umetnosti. Intenzivneje slika že nekako štiri leta in v tem času je nastalo nečisto risb in skic ter preko 80 olj večjih formatov. Najraje slika svoje okolje, delavce iz tovarne poljedelskega orodja in okoliške kmete pri njihovem delu in zabavah. Zadnje čase je upodobil tudi nekaj vaških in pustnih običajev. Ker ima kot slikar naivec povsem svojski način slikanja, kar čestokrat izpade tudi groteskno, domačini pravijo, da to pač niso oni Vuženčani. Toda ravno zaradi takšnega načina slikarskega podajanja svojega okolja je postal interesantan za ljubitelje nekaterih likovnih ekstravagancnosti.

Pozornost je vzbudil že na prvi republiški razstavi amaterjev iz Slovenije leta 1963 v likovnem salonu v Celju. Zatem je razstavljal še v Slovenj Gradcu, Mariboru, Velenju in sedaj v Šoštanju. Povsed kjer so se pojavila njegova dela so bila deležna neštetnih povsem različnih sodb in kritik, ki so si bile vedno edine v tem, da je Repnikova osebnost prijetna osvežitev v krogu naivcev Jakija in Tisnikarja. Iz njegovih slik skremženih ali bolje povedano trpečih obrazov delavcev, kmetov in kmetic veje povsem svojska barvna harmonija iz katere se izdvajajo velike svetleče oči. Te oči, ki so na vseh podobah enake pa sestavljajo velik mozaik ustvarjenih del. Naslikal je rojstvo, naslikal je smrt, vmes pa veliko »ohceti« in še marsikaj drugega. Ker mu življenje ni naklonjeno z lepe plati si je v prenekateri perorisbi kar nekako po Smrekarjevo privoščil to ali ono nepravilnost iz svojega okolja. Naslikal je rojstvo, naslikal je smrt, vmes pa veliko »ohceti« in še marsikaj drugega. Ker mu življenje ni naklonjeno z lepe plati si je v prenekateri perorisbi kar nekako po Smrekarjevo privoščil to ali ono nepravilnost iz svojega okolja. Po težkem fizičnem delu v tovarni, kjer s kladivom oblikuje poljedelsko orodje, se popoldne, če ni preveč izmučen, posveti oblikovanju ljudi z barvo in čopičem, kar za njega nikar ni zabol. V. K.

MLADI SO...

KDO JE Z NJIMI...

KJE JE NJIHOVA BODOČNOST...?

Tri srečanja; trije fantje! To niso ptički brez gnezda. Ne vedo, kaj je huliganstvo. Ne vedo, kako ljubiti starše, ker sami tega niso deležni. Ne vedo, kod jih bo vodila pot. Radi bi nekaj dosegli. Ta »nekaj« pa je pri vseh nas tako različen. In včasih način nekaj v narekovaju pomeni ljudi, največkrat mladino. Posamezne primere ocenjujemo in posplošujemo. Končno nas postaja strah pred in za novo generacijo.

Postajamo bogati, kaj vse smo dosegli. Vse težave smo premagovali in uspeli. Hočemo naprej. Postavljamo si nove naloge in nove cilje. Ob tem bi rad izrazil željo: Pojdimo naprej, ob sebi ne pozabimo na človeka, in kadar je to mladina, bodimo pa jih in ona naj bo z nami.

Morebiti mi bo s tem sestavkom vaj delno uspelo opozoriti na razpotje hotenj, želja, prepričanj in ocen med odraslimi in nekaterimi mladimi ljudmi.

Za vsakega človeka smo dolžni storiti vse in kadar nam uspe le enega odtujenega vrniti na srečno pot življenja, smo storili mnogo, postali smo bogatejši.

Dolg je ta uvod, a še vedno pomajnjaj, kajti naš smoter o človeku je bogata zgodbina ustvarjanja, je resnica današnjega življenja in niki dokončan register želja za prihodnost.

Opisal bom tri primere odnosov med starši in otroci. Dva primera sta iz naše občine in en primer od drugod.

Nisem poklican, da bi raziskoval take in podobne primere, zato ne morem jamčiti za poizvedbe teh mladih ljudi. Resnica je le, da so fantje povedali to, kar čutijo. Gotoovo je, da bodo starši ob prebiranju članka našli samega sebe, ali pa spoznali ljudi po primeru. Moj namen ni žaliti osebnosti kogar koli, saj staršev niti ne poznam. Prav tako to

niso edini primeri. Kako srečni bi bili, če bi bilo tako malo vzgojnih problemov in potem bi tudi tega članka ne pisal.

Imena otrok so izmišljena.

Sestavek bo dosegel svoj namen, če primerov ne boste iskali po soseski, ker mislite, da so drugod hujši kakor doma. Morebiti res; redke so družine, kjer bi tudi otrok ne imel svoj prav, a je včasih zaradi nepriznega razpoloženja v družini pregonjen.

Kolikokrat sem razmišljal o Ivanu. Fantu teče dvanaesto leto. Enkrat je v šoli zaostal. Sam pravi, da se težko uči. Koliko prekrškov je nanizanih po datumih v njegov šolski evidenci. Rad se pretepa, grob je. Pri neki družini je vzel piše, ga odložil pri sosedovih in povzročil spor. Sošolke zadržuje na poti domov, ko se vračajo iz šole. Ukradel je kozarc vložene solate. Zakaj? Mama je potrebovala kozarc, a ga ni nesel domov. Sošolcu je vzel smuci in tovarišico prosil, da ga pusti domov, ker mora po nujnih opravkih. V resnici se je šel smučati. V šolo je prinesel kavelj. Zakaj? »Da bom tega sošolca obesil, ker mi nagaš. V šoli se je součemu zamjenjal obutev, ker je bila njegova strgana.«

Mnenje šole: Ivan je sposoben biti boljši, se boljše učiti in ni slab, bojimo se le za vzgojo, kajti dom ...

Da, dom, kje je in čigav?

Bil je zakon. Družina je živila na domačiji. Trije otroci živijo iz tega zakona. Ivan je najstarejši. Družina je doživela brodom in mati se je poročila drugič. Oče je na posestvu. Mati je v novem zakonu rodila dva otroka. Družina je številna. Oče je delavec. Njegovi prejemki ne zadostajo za oskrbo vseh članov družine. Nekdo mora biti pri hrani prikrajan. Odveč so otroci iz prvega zakona. Oni so krivi težkega družinskega stanja? Siba in strah morata

krotiti njegove življenske potrebe. Ivan je starejši, sposoben je misliti (dobro in slabo), pomagati si mora. Pobegnil je. Pri starici materi je našel včas najnajnejše.

Da, Ivan, in o tebi vedo povedati ljudje toliko slabega — zlega.

Ob srečanju ni bil Ivan niti malo presenečen. Vse najhujše je sposoben prenesti. Le ob vsaki moji kretnji z roko, je mehanično umaknil glavo in me učinil s posečim pogledom. Kako iskreno sva se pogovarjala. Prav ničesar, kar je zakril ni skušal prikriti. Rad bi pomagal svojim mlajšim bratcem, ki jih ... (po prímlju imenovani očim) tako tepe, a si nista sposobna pomagati. Oh, ko bi čimprej dorastel, da bi se lahko ... (očim) mačeval.

V pogovoru je povedal tudi to, da mu je mama naročila zamenjati strgano obutev za boljšo in da je kavelj nosil v šolo zato, da bi se branil, kajti součenci so mu bili obljubili, da ga bodo natepli. Bežal bi pred njimi, branil bi se.

Ivan je sam med tolkimi ljudmi. Strah ga je. Pri starici materi je našel zatočišče in tu je zadovoljen. Domov bi se ne vrnil več, le kako bi pomagal mlajšima, ki se prav tako včasih zatečeta sem k starici materi po košček kruha ali pred tepečem.

V pogovoru ni niti enkrat omenil besedice oče, očim ali starici oče. Vse je imenoval po prímlju. Mamo pa ima rad, ker je tudi ona tepeča.

Najino slovo je bilo prisrčno z obljubo, da se bova še srečala.

V drugi družini je 15-letni sin Igor.

Doma imajo svojo hišo in vrt. Oče in mati sta zaposlena, sta izredno skrbna in posebej oče je sam s seboj ponosen. Ker je v življenu marsikaj zamudil, zato poskuša vsaj nekaj tega nadoknaditi. Sedaj se šola in bi s tem dobil priznane sposobnosti, ki jih že itak ima. Pri delu je

NAZAJ K PRIRODI!

TA ZAHTEVA VELIKEGA FRANCOSKEGA MISLECA JEANA JACQUESA ROUSSEANA (1712—1778) JE BIL MOTO LETNE SKUPŠCINE OBCINSKE ZVEZE TABORNICKOV VELENJA, KI JE BILA KONEC MESECA DECEMBERA 1965 V SOSTANJU. ZBRALI SO SE DELEGATI TABORNICKEGA ODREDA »PUSTEGA GRADU« IZ SOSTANJA, TABORNICKEGA ODREDA »MLADIH RUDARJEV« IZ Velenja, TABORNICKI ODREDA »KAJUH« IZ SMARTNA OB PAKI IN TABORNICKI ODREDA »TOPLEGA VRELCA« IZ TOPOLSCICE. SKUPŠCINE SO SE UDELEŽILI TUDI PODPREDSEDNIK OBCINSKE SKUPŠCINE VELENJ TOVARIS PETER KRAPEZ IN VEC UCITELJEV II. OSNOVNE SOLE SOSTANJ TER ZASTOPNIK KOLEKTIVA TERMOELEKTRARNE SOSTANJ TOVARIS MAKSI MEDVED.

zveza niso bila velika, saj so lahko krili le izdatke za pisarniško poslovjanje, vendar pa so se nekateri potrovalni taborniki usposabljali samoinicativno v različnih tečajih z vodnikom, načelnikom v taborovodje, ki jih je prirejala bivša okrajna taborniška zveza v Celju. Ko so se usposobljeni vodniki vrnil domov so na novo začeli organizirati taborniško življenje v Saleski dolini. Krajski tečaji in propagandni tabori v Šostanju so privabljali vedno več mladincev in mladink, ki so ob lan-

skoletnem »Dnevu športa« v slavnosti povorki bili že skoraj vsi v lepih taborniških krojih. Že par let nazaj pa se taborniki iz Saleske doline vsake poletje pojavljajo v različnih predelih naše prelepe domovine, ki je polna čudovitih jezer, idiličnih gorskih predelov in dolin in nazadnje še Jadranovo morje, po katerem hrepeni sleherni mladi Jugoslovan. Dyakrat so taborili v Lescah pri Bledu, enkrat v Zupančičevi Vinici, trikrat na otoku Hvaru in letos poleti ob prekrasnom Bohinju.

Taborniki streljajo z loki

katerim bodo morali tovariši iz občinske zveze še bolj pomagati, da bodo lahko kos začetnim težavam.

K besedi se je priglasil tudi podpredsednik občinske skupščine Velenje tovaris Peter Kapez, ki je v imenu občinske skupščine pozdravil zbor tabornikov in med drugim dejal: »Taborniška organizacija, ki zbirja okoli sebe velik del mladine in otrok, jih uči spoznavati najrazličnejše veščine, ljubiti živali, pomagati sočloveku in predvsem spoznavati in ljubiti domovino, ni pomembna samo zaradi tega, ampak predvsem zato, ker je taka organizacija mladini in družbi potrebna, da telesno in duševno krepi mladim, ki je stebri bodoče generacije. Glede situacije v zvezi s taborniškimi prostori pa je predlagal, da naj se taborniška zveza obrne na eno izmed šoštanjskih osnovnih šol, ki bo verjetno ustregla njihovim željam, da se od časa do časa v zimskih mesecih sestanejo tudi v topnih prostorih, kjer se bodo lahko teoretično pripravljali za poletna tabornjenja. Delno pomoč pa jim je tudi še vnaprej obljubil tovaris Medved kot zastopnik termoelektrarne Šoštanj.

V novi odboru so izvolili sledeče tovarišice in tovariša: v upravnem odboru — Antonia De Costa, Erikov Cverlin in Marjetko Kapez, v nad-

Na taborjenju — namizni tenis

vedno uspeval in je bil deležen obilnih priznanj. Vse to mu je pomagalo, da se je odtrgal od okolice in postal velikodusen.

Za kar je bil on sam prikrajšan, se zavzema, da doseže pri sinu Igorju. Do 7. razreda je Igor v šoli odlično uspeval. Le kako bi se moglo zgoditi, da ne bi dobil povsod odlične ocene. Ko je obiskoval 6. razred, se je Igorju rodila sestrica. Bila je nepričakovana (neplanirana), zato je vnesla v družinsko blagostanje precej skrbi. Starši so se večkrat posvetovali glede novega okolja. Igorja so duševno pripravili na novo družinsko stanje, sam pa je pri njih obdržal priznano veljavno.

Kmalu je oče postal preponosen na lepo hčerko in Igor je doživel največje zlo. Kako se je to zgodilo, ne ve. Ve le, da bi moral več delati, da zanj ni bilo več lepe besede, da se je vse spremenilo. 7. razred je izdelal z dobrim uspehom. Tokrat je oče začel dvomiti v svoje pravne ideale, da bi Igor bil zdravnik ali inženir. Nič več ni omenjal, da je pripravljen prihranite uporabiti za šolanje sina.

Igor je v šoli nazadoval. V 8. razredu ni vedel tega, kar se je naučil v 6. razredu. Kam z njim? V gimnaziji ne bo uspel. Poslužiti so se moralni poznanstva v strokovni šoli, da je bil sprejet. Doma je Igor zmogel se toliko, da so se sosedje sprili in da je prišlo do sodišča. Tokrat še Igor ni bil kriv ničesar, ker bi starši izgubili na ugledu. Vso odgovornost in krivdo je treba iskati pri drugih.

Tretjega fanta sem poimenoval z Iztokom. Povedal mi je, da mu je 17 let. Kako lepo je znal pripovedovati, kako ubrane so bile njegove misli. Skoraj tri ure njegovega pripovedovanja mi je na mah minilo. Jaz sem imel od časa do časa le priložnost globoko vdihniti in po sebi sem čutil srh groze.

Ne vem, čigava je bila otožba. Izredno sem si želel, da bi imel magnetofon in da bi mogel staršem posredovati izpoved mladega človeka, ki ga mnogi ocenjujejo z najkrutejšimi otožbami.

Ne vem, če bom sposoben zbrati spomin in povedati večino tega, kar mi je Iztok zaupal. Zavedal sem se, da je fant prehodil življenjsko pot, ki bi sodila na ameriški divji zahod. Ce je le polovico poizvedbe resnične, je več kot dovolj, da si ustvarimo neprjetno oceno družinskega okolja, iz katerega je Iztoka vodila pot do doma v internat v istem kraju, v prehodni mladinski dom, v bolnico za duševno bolne in končno pred sodiščem. Dogodek sem pripove-

dal neki materi, ki je priznal, da bere v podlistkih neke tuje revije podobne dogodivščine in da je bila prepričana, da se to ne godi v resnici, pač pa so to pravljice. Sedaj verjamem.

Verjetno bo Iztok prebiral ta sestavek v »Saleskem rudarju«, prosim ga, naj mi ne zameri, če odlomkov iz njegovega življenja ne bom sposoben tako sočno povedati, kakor to znore na sam.

Iztok mi je zaupal, da je doma v nekem mestu, da ima vplivne in ugledne sorodnike, da je njegov oče delavec, da ima mlajšega brata — maminega ljubljenca in da njega (Iztona) mama ne mara. Ko je obiskoval osnovno šolo, starši niso zmogli denarja, da bi mu kupili potrebne učbenike. Knjige si je ispoljal. Po končanem 4. razredu si je med počitnicami prislužil denarja in si za 5. razred kupil vse potrebo in tudi knjige. Starši so temu nasprotnovali in knjige strgali. Spominja se, da se je nekoč pripeljala teta na obisk. Avtomobil ima in on jo špuste. K sprejemu je mama poklicala tudi njega in ga predstavila: »To je naša baraba.« Kako hudo mu je bilo. Preostalo mu je le, da se je umaknil in odšel od doma. Kolikšno sramoto je preživel s takšno predstavo. Še sedaj ga boli in tega ne bo nikoli pozabil.

Mame sploh ne more razumeti. Včasih ne ve, da je Iztok sposoben misliti in sklepati. Ob neki priliki mu je rekla, da on sploh ni njihov, da so ga pri njih pustili vojaki. Kako nerazumljivo je to zanj, kajti ob drugi priliki mu je rekla, da je škoda, zakaj ga ni takoj po rojstvu zavila. Zakaj neki mora biti tako? Pravi, da je živčna, pa vendarle včasih povsem mirna. Najhujuje je to, da ga mati kaznuje in mu ne da jesti. Zgodilo se je tudi, da ga je zaprla na stranišče, ali celo, da ni smel doma spati. Iztok zatrjuje, da si je s sosednimi strankami dober, le starši so z vsemi sprti. Tudi on bi moral vse sovražiti in včasih mu manj naroca, da bi moral mlajše pretepati, ker nagajajo njej ali bratu, sicer ne dobi jesti.

Iztok kadi. Po potrebi prosi starše za denar, da bi mu ga posodili. Morebiti ne ve, da starši nimajo dovolj denarja za dnevne potrebe, ve le to,

da ga doma ne dobi, da mu ga sosedje raje posodijo in po tem sodi, da so sosedje boljši od staršev.

Zal mi je, ker mi Iztok ni povedal, kaj vse je on storil napak in zakaj je moral v prehodni mladinski dom. Povedal mi je koliko in kaj je delal v tem prehodnem domu. Zaupali so mu tam, dobil je svojo vrednost, zato je rad delal, rad je imel svoje prestojnike in spoštovanje jih je. Vodstvo tega prehodnega doma je govorilo spoznalo, da se iz Iztonom da delati, saj so ga po treh mesecih spustili domov. Da, vrnil se je. A kam? V isto okolje, kjer je prej zasluzil pogoje za mladinski prehodni dom.

Samo še to: Iztona so spravili kot duševno bolnega v Vojsko. Kako se je to zgodilo, ne ve. Napotnico zanj je od zdravnika prinesla mama. Brani se je iti v tako bolnico, saj tudi sedaj ne ve, zakaj je bil teden dni tam. Sram ga je bilo, da bi ga bili vodili milici, zato jim je pogrenil in sam odšel v Vojsko. Ne more pozabiti, kako je bil osamljen, zapostavljen. Hrana pač ni vse, hudo mu je bilo, ker je imel povsod občutek, da ga imajo vsi za bojnega. Vdihnil je in nadaljeval: kako težko je preprostemu človeku, ki ni sposoben študiranih ljudi prepricati, da je zdrav in da ne spada tja. Koliko je bil Iztok potreben te preizkušnje nam pove to, da je vendarle bil po enem tednu poslan domov, da ne dobiva nobenih zdravil in da živi dalje kot prej. Njemu se zdi, da ga nekoč preganja, da je vsem ljudem odveč, da mu vse hočemo slabu. V precej velikem kraju pozna le tri ljudi, ki jim zaupa. V njih je spoznal dober namen, četudi so mu povedali, kaj je v življenju delal napak. Tudi njegovi vrstniki ga radi poslušajo in jim potoži kadar mu je hudo.

Ura je bila okrog 9. zvečer, ko se je odpravljaj domov. Bil je dobre volje in mi je na vprašanje, kaj mu bodo rekli doma in da ne želim, da bi bil zaradi najinega razgovora krenjan, odgovoril, da po navadi pride domov do devete ure. Za tokat pa se bo zgovoril, da je bil v kinu.

Prevzet sem bil nad njegovim pripovedovanjem. Iz obzirnosti ga nisem povpraševal po dejanjih, ki jih je zakrivil in ki so pripomogla k ta-

kim odnosom v družini. Prepričan sem, da se bova še srečala. Iztok ve kaj dela, ve kaj je prav, zna biti vlijuden, zna ceniti in spoštovati. Srečen sem, ker ne vem, kako je sposoben biti slab ali kako zmore sovražiti. Človeku, ki mu želim pomagati, gledam v lepo stran njegovega obrazu, potem bom uspešnejši; ali če hočem slabu, vidim samo temno tran povečane resnice. Taki smo po navadi ljudje med seboj.

O Izoku gorovijo mnogi ljudje. Kaj vse je zakrivil? Slišal sem plošne in pikre pripombe. Morebiti je resnično zakrivil težja kazniva dejavnost, toda rastel, kjer je prej zasluzil pogoje za mladinski prehodni dom.

Opisal sem tri različne primere vzgojno močno prizadete mladine. Družine so različne in tudi starost je različna ter socialno stanje povsod drugačno. Ni moj namen kazati na stare, da so edino oni krivi posebnega stanja. Brez dvoma, v danih primerih nosijo glavno breme odgovornosti. Toda tudi družba si lasti pravico in dolžnosti vzgoje. Kako pa pestra bi postala razprava o odgovornosti vzgoje, a vedno smo sposobni sebe izključiti pri povzročitljivih slabih navad. Kdo vse je bil kriv in kako krute obsodbe smo pripravljeni izreci. Poglejmo življenju v obraz. Priznajmo kar smo storili dobrega in kaj slabega. Ne želim, da bi s tem sestavkom sprožil plaz neodgovornega ocenjevanja. Želim le to, da se sprijaznimo z resnicami in od tod nadaljujemo pot. Prevzamimo nase del odgovornosti, ki smo jo dajali ulici, za vse pa naj velja resničen slovenski vzgojni pregor: »Besede mičeo, vzgledi vlečeo!«

Stanislav Žula

TRADICIONALNI RUDARSKI DRUŽABNI VEČER

KONFERENCA KOMUNISTOV

PRI KMETIJSKI ZADRUGI

Decembra so komunisti kmetijske zadruge Šoštanj ocenjevali svoje delo v preteklem obdobju. Gospodarska reforma je zadrugo zajela ravno v času, ko je močno povečala lastno proizvodnjo s priključitvijo glavnega dela kmetijskega gospodarstva Velenje. Kljub kratkemu času in skoraj brez posebnih priprav in če upoštevamo, da je proizvodnja že tekla, je bila priključitev izvedena brez večjih zastojev. Zavedati se moramo, da je uspeh gospodarske reforme odvisen od vsakega posameznika, od vsakega podjetja in ustanove.

Kljub temu, da je lansko leto produktivnost porastla se s tem ne smemo zadovoljiti, kajti dviganje produktivnosti naj bo naš stalni cilj.

Največ so na konferenci diskutirali o kmetijski proizvodnji na sploh in se posebno o lastni in kooperacijski proizvodnji zadruge v novih pogojih. Za povečanje lastne živinorejske proizvodnje t. j. proizvodnje mleka in pitane živine se bodo posluževali vseh ukrepov od izboljšanja krmne do selekcije živine. Večjo skrb bodo posvetili obstoječi sadjarski proizvodnji pri zadrugi in kolikor bodo uspeli predvsem v zvezi z zaščito tudi privatno kmečko proizvodnjo. Boljša preskrba potrošnika z zelenjavo je predvsem naloga trgovske mreže, ki bi morala biti bolj elastična v tem pogledu. Kmetijska zadruga je pripravljena organizirati proizvod-

njo drobne zelenjave pri privatnem proizvajalcu, toda za odkup pa naj bi se trgovina direktno vezala s proizvajalcem in mu tudi garantično ceno.

Takšno vsebino imajo tudi sklepi razširjenega plenuma SZDL, kjer se je obravnavalo kmetijsko vprašanje Šaleške doline. Kot je razvidno iz razprave so se komunisti strinjali s sklepi plenuma.

Vzdušje na konferenci je bilo močno razgibano, nakazanih je bilo veliko problemov, nekaj tudi rešenih, naloga komunistov pa je, da tudi za ostale najdejo rešitve. Ugotovljeno je bilo, da je organizirani premalo sestankov s celotnim kolektivom, kajti vsak član delovnega kolektiva naj bi bil seznanjen z vsemi važnejšimi dogodki ali ukrepi v podjetju. S priključitvijo Kmetijskega gospodarstva Velenje so nastali problemi v zvezi s stanovanji, kajti nekateri delavci na posestvu nimajo urejenih stanovanj, zato naj bi v tem letu temu posvetili večjo pozornost.

Delitev po delu naj zajema vsakega posameznika pri delovni organizaciji, tudi strokovni kader.

Vodilo in naloga komunistov naj bo poleg vestnega opravljanja službenih dolžnosti tudi pripravljenost za družbeno politično delo in izgrajevanje zavesti. K. M.

MALI OGLASI

PREKLIC

Preklicujem veljavnost plačilnega kartončka RLV številka 158. Franc Debeljak, Jenkova 1, Velenje.

ISCEMO upokojenko za čuvanje otroka in opravljanje gospodinjskih del v Velenju. — Naslov v uredništvu.

Trgovsko podjetje na veliko in malo »BAZEN« Velenje razpisuje prosto delovno mesto

DAKTILOGRAFKE IN STENOGRAFKE

ki bo hkrati opravljala delo kadrovske evidence

Pogoji:

- administrativna šola s primerno prakso,
- kandidatke bodo morale opraviti preizkus znanja iz strojev, pisja in stenografije.

Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Pismene ponudbe s podatki o dosedanji zaposlitvi in o splošni ter strokovni izobrazbi sprejema splošna služba podjetja 8 dni po objavi.

ZAHVALA

Ob izgubi moža, očeta in starega očeta

FECE MARTINA

rudarskega upokojenca

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence, zlasti dr. Jerinu za njegov trud med njegovim bolezniom.

Posebej se zahvaljujemo društvu upokojencev za izčrpani govor ob odprttem grobu in pevskemu zboru, vsem in vsekemu iskrena hvala.

Žaluoči: žena Rozalija
in otroci z družinami

ŠALEŠKI RUDAR

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČINE VELENJE

Lastnik in izdajatelj: Občinski odbor SZDL Velenje — Urejuje uredniški odbor: Ivan Fijavž, Franjo Kljun, Franc Lesnik, Maša Medved, Ljubica Naraka, Milan Sterban, Jože Tekavec, Maruša Trampšek, Alojz Zavolovšek in Rudi Zevart — List izhaja vsak drugi četrtek — Posamezna številka stane 30 novih par ali 30 starih dinarjev — Letna naročnina 7 novih dinarjev in 50 novih par ali 750 starih dinarjev, polletna naročnina 3 nove dinarjev in 75 novih par ali 375 starih dinarjev

Naročnina se plača vnaprej na tekoči račun: 5074-8-369 pri SDK, ekspozitura Šoštanj — Naslov uredništva: SALESKI RUDAR, Velenje, Titov trg 2, poštni predel 89, telefon 8-50-87 — Rokopisov in fotografij vračamo — Tisk in kliščil Celjski tisk Celje.

16. II. 1966 OB 20. URI
V HOTELU PAKA

BOGAT PROGRAM

SKLEPI — SKLEPI — SKLEPI — SKLEPI — SKLEPI — SKLEPI — SKLEPI — SKLEPI — SKLEPI — SKLEPI

GLAVNA SMER PROIZVODNJE

V zadnji številki Šaleškega rudarja smo poročali o stališčih skupnega plenuma občinskega komiteja ZKS in občinskega odbora SZDL, ki so jih zavzeli do kmetijske proizvodnje in njene nadaljnje pospešenega razvoja v občini. Na plenumu so zadolžili komisijo za ekonomsko politične odnose, in strokovnjake kmetijske zadruge Šoštanj, da pripravijo sklepe. Te sklepe v celoti objavljam!

1. Družbenega sektorja kmetijstva je po površini le dobrih 17 odstotkov, po blagovni proizvodnji morda komaj nekaj nad 25 odstotkov. Ta površina oziroma proizvodnja mora biti baza in torej najbolje organizirana, s čimer dosežemo dvoje:

a) zanesljivo osnovo, kjer lahko eliminiramo vplive individualnih hotejn;

b) bazo, ki po obsegu predstavlja malo posest, ki mora ob dobrini organizaciji in jasnih ciljih predstavljati vzor gospodarstvo, kjer bo privatni kmetijski proizvajalec dobil praktično potrdilo za ustrezne napredne oblike kmetovanja.

Za dosego teh ciljev pa je potrebno: oblikovati kompleksne zemljišč v družbeni proizvodnji in vseh možnih oblikah (zamenjava, zakup, nakup) in v celoti izvajati agrotehnične ukrepe, ki so primerni za naše področje (od analize zemlje do uporabe priznanih semen, gnojil, tehnike obdelave in zaščite).

Glavna smer proizvodnje naj bo živinoreja, ki ji moramo podrediti vse ostale panoge kmetijske proizvodnje.

2. Zasebni sektor je po svoji površini močan potencial, ki pa v družbeni proizvodnji ne pomeni tistega, kar bi lahko, če bi bil dobro organiziran. Osnovna naloga je torej socializacija proizvodnje. Konkretna naloga je: 82,4 odstotka kmetijskih površin v zasebni lasti je treba polno aktivirati in na teh površinah doseči maksimalni možni obseg blagovne tržne proizvodnje.

To aktivizacijo površin bomo dosegli s kooperacijo in specializacijo

KINO

KINO »SVOBODA«

Dne 13. in 14. januarja
»KJE JE GENERAL«
poljski film
Dne 15. in 16. januarja
»KAPETAN OGENJ«
italijanski barvni CS film
Dne 16. januarja — matineja
»BURATINOV DOŽIVLJAJI«
sovjetski barvni CS film
Dne 18. in 19. januarja
»PRI ČRNEM KONJIČKU«
avstrijski barvni film
Dne 20. in 21. januarja
»NEZNANA VOJNA«
francoski dokumentarni film
Dne 22. in 23. januarja
»KOMANČEROSI«
ameriški barvni CS film
Dne 25. in 26. januarja
»ZAKONSKE NEZGODE«
poljski barvni film
Dne 25. in 26. januarja
»JAHAC IZ VIRGIŠKIH PLANIN«
sovjetski barvni film — matineja
za mladino in odrasle
Dne 27. in 28. januarja
»PREVERJENO, MIN NI«
jugoslovanski film
FILMSKO GLEDALIŠČE
Dne 17. januarja
»SULEJMAN VELIČASTNI«
italijanski barvni CS film

DRŽAVNO MLADINSKO PRVENSTVO NA 45-METRSKI SKAKALNICI

6.II.1966 ob 14

ŽIVINOREJA

6. Pomanjkanje delovne sile in izkoriscanje vseh kmetijskih površin ob upoštevanju pravočasne ter učinkovite zaščite, obdelave in pravočasnega pospravljanja pridekov, zatevajo določeno mehanizacijo, predvsem škropilnice in kosilnice za zaseben sektor.

Ugotovljeno je, da ta mehanizacija ni na razpolago, zato je potrebno najti ustrezne in čimprejšnje rešitve.

7. Za dosegno napredka v živinoreji naj zadruža še nadalje izvaja akcijo za uvedbo plemenske čistopamske sivorjave živine, prav tako pa naj zadruža ponovno uvede molnje kontrole za rodovniško živino v privatnem sektorju.

8. Upoštevajoč klimatske in tržne razmere so možnosti za povečano proizvodnjo vrtin. Naloga strokovnih služb pri kmetijski zadruži je, da te možnosti v polni meri izkoristijo. Trgovska mreža naj bi se za prevzem te proizvodnje pogodbeno vezala direktno s proizvajalcem, v kolikor le-ta nima namena sam te proizvode plasirati na trgu.

9. Posebna skrb strokovnih služb naj bo, glede na naravne pogoje, obnova in intenzifikacija sadjarske proizvodnje.

10. Naloga kmetijske zadruge je, da na podlagi navedenih sklepov izdelava kratkoročne in dolgoročne programe, ki bodo zagotovili doseganje take proizvodnje, ki ustreza našim pogojem in današnji stopnji kmetijske dejavnosti.

PRIDITE NA ŽREBANJE

Nagradna križanka, ki smo jo objavili v 18. številki ŠR, je imela manjšo tiskovno napako. Resnim in vztrajnim reševalcem tiskovna napaka ni delala resnejših težav pri reševanju. Vsem reševalcem se za neljubo napako opravičujemo.

Da pa ne bi bili prikrajšani oni reševalci, ki sami niso mogli razvozljati tiskovno napako, zato podaljšujemo rok za dostavo rešenih križank do sobote, 15. januarja do 12. ure.

Tiskovna napaka v križanki je: opis BLAŽILO (zadnja vodoravna vrsta likov) je v petem zaporednem liku od leve proti desni. Prosim, popravite sami napako in nam še pridno pošljajte rešene križanke do sobote opoldne. Nekaj noveletnih številk Šaleškega rudarja imamo še v našem uredništvu.

V nedeljo, 16. januarja ob 10. uri pa bomo v delavskem klubu javno izrebalci med pravilnimi rešitvami tri nagrade. Poleg tega pa bomo za udeležence žrebanja pripravili majhno presenečenje. Vsi, ki bodo prišli na javno žrebanje v delavskem klubu, bodo pri vhodu dobili žrebni listek. Na koncu uradnega žrebanja bomo te žrebne listke zavrteli v bobnu. Izžrebani lastniki pa bodo dobili eno izmed nagrad, ki so jih prispevali: gostinsko podjetje hotel »Paka«, turistično društvo Velenje, rudnik lignita Velenje, TGO »Gorenje«, delavski klub, Mladinska knjiga Velenje, TP »Velma« in trgovsko podjetje na veliko in malo »Bazen« Velenje.

V nedeljo nasvidenje na javnem žrebanju v delavskem klubu!

Največja letosnja skakalna prireditev v VELENJU

